

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Aalmoezeniersbrug ³ BRU0068 Vaste brug

Nabij gelegen gerechtshof aan de Prinsengracht was een voormalig Aalmoezeniersweeshuis

Aandammerbrug ² BRU058P P-Brug

In de Poppendamergouw over de sloot die de Holysloter met het Bozenmeertje verbindt. Deze ophaalbrug in stadsdeel Noord is genoemd naar de Aandammergouw, waarin ze ligt, gezien vanuit de gemeente Broek in Waterland. De Aandammerbrug is 1 van de kleinste bruggen van Amsterdam, het was oorspronkelijk een houten brug gebouwd op zes jukken. Zij werd vervangen door een zogenaamde hoge zijl.

Abel Tasmanbrug ³ BRX0118 Basculebrug, administratief

Deze naam verwijst ook naar de Tasman straat en wordt ook wel de Tasmanbrug genoemd. Zie ook BRU0346

Afslagtunnel Gein-lijn ² BRU1616 Tunnel

Genoemd naar het metrostation.

Akerschutsluis ¹ SLU0102 Sluis

Officiële naam voor deze schutsluis

Aluminiumbrug ² BRU0222 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug wordt zo genoemd, omdat in 1956 het val (brugdek) van deze brug (als eerste in Nederland) in aluminium werd uitgevoerd. Een andere naam was Dwingerbrug, naar het naastgelegen bolwerk "Swijght Utrecht". BRX0113

Ambachtsbrug ³ BRX0107 Vaste brug, administratief

Genoemd naar de nabij gelegen ambachtsschool, zie ook BRU0358

Amstelbrug ² BRX0077 Vaste brug, administratief

Dit is een oude naam voor de Hoge Sluis, de Amstelbrug is genoemd naar het water dat zij overspant, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU0246.

Amstelschutsluis ¹ SLU0101 Sluis

Officiële naam voor deze schutsluis. De enige sluisen in de Amstel die nog te zien zijn, liggen ter hoogte van Carre, zij dateren uit 1673 (ontwerp van Joh. Hudde) en hadden oorspronkelijk tot taak het IJwater uit de Amstel te houden.

Amsterdamse Brug ¹ BRU054P P-Brug

Deze vaste brug in stadsdeel Zeeburg is genoemd naar de stad Amsterdam.

Anacondabrug ³ BRX0108 Vaste brug, administratief

Is een andere gebruikte bijnaam voor de Hogebrug, zie ook BRU1998

Anjeliersbrug ³ BRU0128 Vaste brug

Westerstraat is gedempte Anjeliersgracht.

Anna van Saksenbrug ¹ BRU0383 Vaste brug

Anna van Saksen (1544-1577), tweede vrouw van Willem van Oranje en moeder van prins Maurits en prinses Anna. Andere voorgestelde naam was Landlustbrug, naar nieuwe wijk genoemd, naam daarvan ligt niet in straatnaam o.d. vast

Antiquairbrug ³ BRU0069 Vaste brug

Zo te noemen naar de talloze antiquairs gevestigd aan de Spiegelgracht en in de Nieuwe Spiegelstraat.

Appelmarktbrug ³ BRX0129 Vaste brug, administratief

Gedeelte Singel tussen Raamsteeg en Heisteeg heette vroeger Appelmarkt, bij naam Appelmarktbrug ontstaat geen verwarring met de Raampoort (BRU0165 vaste brug over de Singelgracht voor de 2e Hugo de Grootstraat).

Appelmarktsluis ³ BRX0130 Vaste brug, administratief

Een brug werd vroeger ook wel als sluis aangemerkt. Gedeelte Singel tussen Raamsteeg en Heisteeg heette vroeger Appelmarkt, bij naam Appelmarktsluis ontstaat geen verwarring met de Raampoort (BRU0165, vaste brug over de Singelgracht voor de 2e Hugo de Grootstraat)

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Archipelbrug ³ BRX0081 Vaste brug, administratief

De straten van de Indischebuurt zijn praktisch allen genoemd naar eilanden van de Indische Archipel.

Arena tunnel TNA0000 Tunnel

De Arena tunnel wordt naar het stadion van Ajax genoemd. Een andere naam is Transferium.

Arie Haanbrug ¹ BRU2240 Vaste brug

Voetballer, middenvelder in het elftal van Ajax. De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won.

Armbrug ¹ BRU0208 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de O.Z. Armsteeg. Arm heeft hier de betekenis van bocht en refereert aan de nabijgelegen noordelijke bocht van de Warmoesstraat. Een andere voorgestelde naam was Provincialenbrug of Armsteegbrug, provincialen werden naar de hoofdstad gelokt met afbeeldingen van het gezicht op het O.Z. kolkje van deze brug af, deze brug is de zevende brug over de Oudezijds Voorburgwal. zie ook BRX0002 en BRX0146.

Armbrug ¹ OUD0208 Ophaalbrug, gesloopt

De zevende brug over de Oudezijds Voorburgwal. Het middengedeelte van deze houten brug voor de O.Z. Armsteeg was ophaalbaar, zij werd verbouwd in 1882 en vernieuwd in 1906.

Armeenschebrug ³ BRU0293 Vaste brug

Nabij gelegen voormalige Armeensche kerk.

Armsteegbrug ² BRX0002 Vaste brug, gesloopt

Deze brug in de N.Z. Armsteeg over de N.Z. Voorburgwal was genoemd naar een bocht in de Nieuwedijk, waar zij naar toe leidde. Een arm heeft hier de betekenis van bocht. Bij de demping van de Nieuwezijds Voorburgwal in 1884 is deze brug gesloopt.

Artisbrug ³ BRU0264 Vaste brug

Naam vernoemd naar de dierentuin.

Atlasbrug ³ BRU0120 Vaste brug

Naar de beroemde atlasdrukkerij van Blaeu gevestigd aan Bloemgracht, brug benoemen omdat de drukkerij het dichtst bij lag.

Baanbrug ³ BRU0107 Vaste brug

De Lijnbaansgracht heette vroeger Baangraft. Deze brug over de "Baangraft" ligt het dichtst bij de Lijnbaansstraat.

Bakkerijbrug ³ BRU0086 Vaste brug

Genoemd naar een naastgelegen bekende broodfabriek.

Bakkersbrug ¹ BRU0375 Ophaalbrug

De naam van deze ophaalbrug is ontleend aan de bakkerij, die tot begin jaren '60 gehuisvest was in het aangrenzende pand Middenlaan 19/21.

Ballenbrug ² BRU0516 Dubbele Ophaalbrug

Dit ophaalbruggetje voor voetverkeer, dat ontworpen is door Piet Kramer, ontleent haar naam aan de twaalf ballen aan de ketting, die dienstdoen als tegengewicht bij het openen van de brug. Er zijn in dit bos overigens meerdere ballenbruggen

Bananenbrug ² BRU0604 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer, dankt haar naam aan de banaanachtige versieringen, die op deze brug zijn aangebracht.

Bannebrug ² BRX0078 Ophaalbrug, administratief

Dit is een andere naam voor de Ijdoornlaanbrug, brug 970. Een ban was vroeger een bestuursgebied. Een aantal bannen vormde tezamen een baljuwschap, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU0970.

Bantammerbrug ¹ BRU0298 Vaste brug

De naam van deze vaste brug roept herinneringen op aan de zestiende eeuw, toen Hollanders vanuit Bantam (Nederlands Oost-Indië) de producten naar Amsterdam brachten.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Barometerbrug ³ BRU0434 Vaste brug

Voormalige brug 435 "Torricelli" naam is verbonden aan het luchtledig van de kwikbarometer

Barry Hulshofbrug ¹ BRU2236 Vaste brug

Voetballer, verdediger in het elftal van Ajax. De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won.

Beethovenbrug ³ BRU0417 Vaste brug

Naar de componist Beethoven

Beltbrug ^{1,3} BRU0324 Basculebrug

In de naam van deze basculebrug gelegen in stadsdeel Westerpark leeft de herinnering voort aan de gemeentelijke vuilnisbelt, die daar tot 1888 heeft dienst gedaan.

Beltbrug ^{1,3} BRX0194 Ophaalbrug, gesloopt

Dit is de tweede basculebrug over de Kostverlorenvaart. Op de tekening is de oude Beltbrug als enkele ophaalbrug weergegeven.

Beltbrug ^{1,3} OUD0324 Basculebrug, gesloopt

Deze brug is in 2007 gesloopt en heeft plaatst gemaakt voor een nieuwe brug. Dit objectnummer is voor de historische gegevens over deze oude brug. BRU0324

Ben Polakbrug ¹ BRU0258 Vaste brug

Op 24 juli 1993 overleed in Amsterdam Ben Polak. In de eerste plaats vele jaren een groot Amsterdamse huisarts. Daarnaast was hij nog veel meer. Benjamin Polak was in de oorlog verzetsman in de Waarheid-groep, wethouder van Amsterdam voor de bedrijven en lid van de Eerste Kamer voor de CPN, en de eerste hoogleraar huisartsgeneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Hij heeft een lange reeks functies bekleed, ondermeer voor het Medisch Comité Vietnam. Hij heeft thans een zeer Amsterdams monument gekregen. De brug in de Roetersstraat over de Nieuwe Prinsengracht is naar hem vernoemd. Burgemeester Patijn onthulde samen met zijn kleinkinderen het naambordje.

Berensluis ¹ BRU0065 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Berenstraat, waarin zij ligt. In het aangrenzende deel van de huidige Jordaan waren in de zeventiende eeuw de leerlooierijen en de hudenhandel gevestigd. Daartoe behoorden ook berenhuiden.

Berlagebrug ¹ BRU0423 Basculebrug

Deze basculebrug in stadsdeel Zuider Amstel is genoemd naar Hendrik Petrus Berlage (1856- 1934). Hij was architect van onder meer de Koopmansbeurs op het Damrak en ontwerper van het uitbreidingsplan Zuid en het Mercatorplein en Omgeving. Zijn laatste schepping was de Berlagebrug, die door hemzelf op 28 mei 1932 geopend werd.

Bestedelingenbrug ³ BRX0209 Vaste brug

Genoemd naar het Stadsbestedelingshuis, zie ook BRX0135.

Bestedelingensluis ³ BRX0135 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, genoemd naar het Stadsbestedelingshuis, zie ook BRU0093

Beudekerbrug ³ BRU0122 Vaste brug

Beudeker was stichter van het tehuis, dat later het Stadsbestedelingshuis word, zegwijze : "Ik ga naar Beudeker" als men het huis bedoelde.

Beulingsluis ¹ BRU0027 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Gerrit Jansz. Beulinck, die hier omstreeks 1660 heeft gewoond en bij wie de beuling (worst) uithing.

BH-Brug ³ BRX0074 Vaste brug, administratief

Dit is 1 van de andere gebruikte naam van brug 2001, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU2001.

Bibbertjesbrug ² BRU0544 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer, ontworpen door Piet Kramer, in het Amsterdamse Bos houdt de herinnering levend aan de tijd, waarin het Bos (Boschplan) werd aangelegd. Er werd toen met treintjes grond af- en aangevoerd. Als de trein over deze brug reed bibberde zij nogal en de wisselwachter met haar. Deze man werd daarom al snel Bibbertje genoemd.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Bierkaaibrug ³ BRX0109 Brug, administratief

Even zijde van O.Z. Voorburgwal heette vroeger ter plaatse Bierkaai, voor de andere gebruikte naam zie ook BRU0205

Bijleveldschesluis ³ BRU0495 Duiker

Een brug werd voorheen ook wel sluis genoemd. Deze naam is in de oude archieven opgedoken.

Bijlmerbrug ¹ BRU127P P-Brug

Naar de wijk Bijlmermeer

Bintwijkersluis ³ BRX0003 Vaste brug, gesloopt

Deze brug werd genoemd naar de Bintwijkerpoort (afgebroken in 1526). Zij vormde de verbinding tussen het Spui en de Amstel. Later werd deze sluis Osjessluis genoemd naar de naburige Ossenmarkt. Bintwijk (Binnenwijk) was de naam voor de Kalverstraat tussen het Spui en de Dam. Het Spui werd gedempt in 1882 en daarmee verdween ook deze brug.

Blauwbrug ^{1,3} BRU0236 Vaste brug

De naam van deze vaste brug herinnert aan een eerdere versie ervan, die na de alteratie van Amsterdam in 1578 in de kleur Nassau's blauw geverfd werd. De huidige brug dateert uit 1884. De architecten B. de Greef en W. Springer lieten zich hierbij inspireren door een Seinebrug. Een andere naam voor deze brug was Sophiabrug, ondanks alle veranderingen bleef de naam Blauwbrug gehandhaafd. Dit was eens een andere naam, voor de Blauwbrug, die echter nooit is ingeburgerd, net als het Sophiaplein voor het Muntplein. Sophia van Württemberg (1817-1877) was de eerste echtgenote van Koning Willem III, die deze vernieuwde brug in 1839 opende. De Blauwbrug is de tweede brug over de Amstel.

Blauwebrug ² BRU0540 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer in het Amsterdamse Bos is genoemd naar haar kleur en is ontworpen door Piet Kramer.

Blauwehoofdbrug ³ BRU0163 Vaste brug

De naam Ertsbrug vervangen door Blauwehoofdbrug, eventueel door Strekdambrug, Namen B. en S. in gebruik bij Onderhoud bruggen. B. is de aardigste. Nb. Het Blauwehoofd was in een naam voor het voormalig bolwerck Leeuwenbrug ter plaatse van huidig Willem Barentzplein, zulks wegens bekleding met Namensche steen. Zie ook BRX0156 en BRX0157.

Blauwezandbrug ³ BRU0092 Duiker

Tuindorp Buiksloot heette vroeger "Het Blauwe Zand"

Boerenoorlogbrug ³ BRU0427 Vaste brug

Vele straten in Transvaalbuurt dragen aardrijkskundige namen die in Zuid Afrika thuis horen (vergelijkbaar brug 256)

Boerenverdriet ² BRX0004 Vaste brug, gesloopt

Dit was een schutsluis tussen het Spui en het Singel, daterend uit de tweede helft van de zestiende eeuw. Die sluis gaf de boeren, die de stad in en uit wilden veel oponthoud (en verdriet). Vaak openden ze de sluis zelf maar, wat hen op een flinke boete kon komen te staan. Bij de demping van het Spui, in 1882, verdween deze sluis.

Boerenweteringbrug ³ BRU0406 Vaste brug

Ligt op de grens van het oude en het nieuwe "Zuid" naam Boerenwetering staat uitsluitend op de kaart, er is geen straat o.d. naar genoemd

Bokkinghangenbrug ³ BRX0192 Dubbele Ophaalbrug, gesloopt

Zandhoek, Bokkinghangenbrug met Jan van Geen. Geschreven door Jacob Olie in 1893 bij de foto. De naam herinnert aan de schuur waarin haring werd opgehangen om gerookt te worden.

Boogbrug ² BRU0566 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer in het Amsterdamse Bos ontleent haar naam aan haar nogal ronde vorm.

Boomsbrug ³ BRU0295 Vaste brug

Genoemd naar Boom, op kruispunt van beide naar Boom genoemde grachtjes. Of Boomssluis

Boomssluis ³ BRX0136 Vaste brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, genoemd naar Boom, op kruispunt van beide naar Boom genoemde grachtjes, zie ook BRU0295

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Borneosteiger ¹ BRU1981 Uitneembare brug

Deze uitneembare brug voor voetverkeer in stadsdeel Zeeburg is genoemd naar het eiland Borneo, dat voor het grootste gedeelte tot Indonesië behoort.

Bosbaansluis ¹ SLU0117 Sluis

Bekende naam voor deze schutsluis, schutsluis gelegen in de bosbaan

Bosch en Lommerbrug ³ BRX0082 Vaste brug, administratief

Een van de hoofdtoegangen tot de woonwijk Bosch en Lommer.

Brandbrug ³ BRU0455 Vaste brug

Bij de brandplaats in het Vondelpark

Brandweerbrug ³ BRU0079 Vaste brug

Genoemd naar de naastgelegen brandweer kazerne (vergelijkbaar brug 143). Een andere voorgestelde naam is Pijpbrug, zie ook BRX0094

Brantas ¹ BRU1993 Vaste brug

Deze vaste brug op het Java-eiland, ontworpen door Architectenbureau Wintermans, is genoemd naar de Brantasgracht, die zij overspant. De Brantas is een 257 km lange rivier op Oost-Java in Indonesië.

Brouwerssluis ³ BRX0027 Vaste brug, gesloopt

Dit is de vroegere naam voor de Papiermolensluis (brug 57) over de Brouwersgracht. Deze naam herinnert aan de vele bierbrouwerijen, die hier vroeger waren, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU0057.

Brug der Zuchten ² BRX0079 Ophaalbrug, administratief

Dit is een bijnaam van de Banne- of IJdoornlaanbrug. Zij kreeg deze bijnaam omdat er veel problemen waren bij de bouw van deze bijzondere brug. Zo moest een gedeelte van het Noordhollandsch Kanaal voor deze brug worden rechtgetrokken en waren er moeilijkheden met de fabricage van enkele brugonderdelen, waardoor het werk enkele jaren stillag, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU0970.

Brug Jaap Hannis ² BRU1982 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer in stadsdeel Zeeburg is genoemd naar de nabijgelegen eetgelegenheden Jaap Hannis.

Brug no. 10 ³ OUD0010 Ophaalbrug, gesloopt

Op het punt waar Amstel en Singel, samenkomen werd tussen 1480 en 1487 de Regulierspoort gebouwd. Een houten ophaalbrug, voorzien van een hamel, verbond deze poort met de overkant. In 1536 werd deze houten brug over het Singel door een hoge stenen boogbrug vervangen en muntsluis genoemd.

Brug van Broerse ² BRU0553 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer in het Amsterdamse Bos ontleent haar naam aan de heer C.P. Broerse, die als hoofd van de afdeling plantsoenen van de gemeente Nieuwer-Amstel (sinds 1964 Amstelveen) betrokken was bij de aanleg van het Amsterdamse Bos. In Amstelveen is ook een park naar hem genoemd.

Brug van tante Mie ³ BRX0166 Vaste brug, administratief

Deze naam verwijst naar een versje over de privaten die onder de vele bruggen zaten, zulke privaaten langs den Burgwal, van den Zwaanburgsbrugge tot aan de St. Antoniesluis moesten afgebroken worden om de stadswateren rein te houden. Enkele regels uit het versje zijn : "Onder de brug van Kakkemie, kun je k.... Voor één spie. Als je dan geen spie betaalt, wordt je door de str.... Gehaald"

Bruinebrug ² BRU0539 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer, ontworpen door Piet Kramer, in het Amsterdamse Bos is genoemd naar de bruine baksteen waaruit zij is opgetrokken en die haar een nogal donkerbruine kleur geeft.

Buiksloter Kerkepadbrug ³ BRU0364 Vaste brug

Brug 364, 372, 377, deze 3 bruggen heten alle drie feitelijk Kerkepadbrug, ter onderscheiding lijkt het beter de naam van het dorp in de benaming op te nemen

Buiksloterdraaibrug ² BRU2205 Draaibrug

Deze draaibrug voor fiets- en voetverkeer is genoemd naar het dorp Buiksloot, dat tot 1921 een zelfstandige gemeente was.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Bullebak ¹ BRU0149 Dubbele Basculebrug

In de Marnixstraat over de Brouwersgracht is een dubbele basculebrug en de Bullebakssluis. De Bullebak is een vaste brug in de Marnixstraat over de Bloemgracht. De bullebak was een mythologisch waterspook, dat niet alleen in de buurt van het oude sluisje bij het Haarlemmerplein rondwaarde, maar ook onder het stenen gewelf dat de Bloemgracht met de Buitensingel verbond. Volgens de overlevering lag daar het monster op de loer om voorbijgangers, die zich te dicht aan de waterkant waagden, in het water te trekken.

Bullebakssluis ¹ BRU0160 Vaste brug

In de Marnixstraat over de Brouwersgracht is een dubbele basculebrug en de Bullebakssluis, brug 160 is een vaste brug in de Marnixstraat over de Bloemgracht.

De bullebak was een mythologisch waterspook, dat niet alleen in de buurt van het oude sluisje bij het Haarlemmerplein rondwaarde, maar ook onder het stenen gewelf dat de Bloemgracht met de Buitensingel verbond. Volgens de overlevering lag daar het monster op de loer om voorbijgangers, die zich te dicht aan de waterkant waagden, in het water te trekken.

Bushuisluis ^{1,3} BRU0224 Vaste brug

De naam van deze vaste brug is ontleend aan het voormalige Bushuis, dat vlakbij het huidige Oost-Indische Huis lag. Dit Bushuis werd tussen 1551 en 1556 aan de Oude Hoogstraat gebouwd als stedelijk wapenmagazijn. In 1605 werd het verhuurd aan de Verenigde Oost-Indische Compagnie, die er eerst haar specerijen opsloeg en er in 1659 het Oost-Indisch Huis naast bouwde. Na de opheffing van de V.O.C. in 1800 werd het gebruikt als theepakhuis. In 1890 werd het bushuis afgebroken. Een andere naam voor deze brug was Nieuwe Hoogpoortsbrug BRX0092

Buysbrug ¹ BRU1972 Vaste brug

Dit is een onbekende naam die in de archieven gevonden is.

Caetsbaanbrug ³ BRU0112 Vaste brug

Lauriergracht heette vroeger Caetsbaengracht.

Camera Obscurabrug ¹ BRU0322 Vaste brug

Genoemd naar het boek Camera Obscura, dat in 1839 werd geschreven door Hildebrand, een pseudoniem van Nicolaas Beets (1814-1903)

Caspar Philipeluis ³ BRX0110 Brug, administratief

Een andere voorgestelde naam was Caspar Philipeluis, ter ere van de samensteller en van de uitgever (tevens initiatiefnemer) van het befaamde Grachtenboek, zie ook BRU0035.

Ceintuurbrug ³ BRU0116 Vaste brug

Deze naam komt voort uit de Ceintuurbaan.

Componistenbrug ³ BRU0407 Vaste brug

Veel straten in de omgeving zijn naar componisten genoemd

Conscience ¹ BRU1984 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer is één van de negen bruggen op het Java-eiland, die ontworpen zijn door de Belgische kunstenaars Guy Rombouts en Monica Droste. Elk van deze negen bruggen is samengesteld uit letters die samen een woord vormen. Deze brug beeldt het woord Conscience uit. Dit woord is echter niet makkelijk te lezen omdat dit geschreven staat in het zogenoemde Azart alfabet, dat speciaal door dit duo ontworpen is. Dit alfabet staat o.a. beschreven in P. Huisman en M. Hulsegge, Wonen aan grachten op het Java-eiland, Publicaties Dienst Ruimtelijke Ordening, 1994, nr. 8. Zie ook Enseignement, Idee, Image, Kunst, Light, Society, Word en Wetenschap.

Cramersluis / Slotermeerschutsluis ¹ SLU0111 Sluis

Bekende naam voor deze schutsluis

Cruquiusbrug ³ BRX0119 Brug, administratief

Naar nabijgelegen voormalig bolwerk Jaap Hannes (was reeds eerder een plaatselijke naam, BRU0352)

Dageraads waterkering ¹ SLU0207 Waterkering

Een gebruikte naam voor deze waterkering.

Dageraadsbrug ^{1,3} BRU0353 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de voormalige, nabijgelegen werf 'De Dageraad'. Deze brug heette vroeger Oetewalerbrug, omdat hier het dorp Oetewaal gelegen was.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Damsluis ² BRX0010 Sluis, gesloopt

Deze lag aan de Vissersdam, genoemd naar de daar gehouden Vissersmarkt. De Dam was tot 1957 onderverdeeld in Vissersdam (aan de kant van de Bijenkorf) en Vijgendam (aan de kant van het Rokin). Deze sluis verdween toen dit deel van het Damrak gedempt werd.

De Banaan ² BRU1648 Metroviadukt

Deze naam komt voort uit de banaanvorm.

De Ritssluiting ³ BRX0076 Vaste brug, administratief

Dit is een andere gebruikte naam van brug 2013, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU2013.

Desideriusbrug ¹ BRU0396 Vaste brug

Voornaam van de Nederlandse humanist Erasmus (1467-1536)

Deutsche Brücke ² BRX0083 Vaste brug, administratief

Dit is een verbastering van de naam Zaterdagsebrug, een brug over de Lindengracht, die in 1895 gedempt werd, waarmee deze brug verdween.

Diaconiebrug ³ BRX0111 Brug, administratief

Naar het naast gelegen N.H. Diaconie, zie ook BRU0237

Diamantbrug ³ BRU0137 Vaste brug

Diamantslijperij op de hoek van de Ruysdaelkade en de Albert Cuypstraat, voormalige dito in de Ruysdaelstraat (thans Hema)

Diemerbrug ³ BRX0148 Vaste brug, administratief

Naam komt uit algemeen gebruik, andere voorgestelde namen waren Oude Koekjesbrug of eventueel Diemerbrug, zie ook BRU0131. De Diemerbrug komt voor op een gravure van Daniel Stoopendaal (1725)

Dijksbrug ³ BRX0084 Brug, administratief

Evenals de Dijksstraat genoemd naar de St. Anthoniesdijk.

Dijksgrachtsbrug ² BRX0080 Basculebrug, administratief

Ook Mariniers of Pijpbrug genoemd, ligt over de Dijksgracht in het verlengde van de Grote Kattenburgerstraat en was bij de bouw in 1935 de eerste basculebrug volgens het Chicago-type in ons land, geschikt voor doorlating van schepen tot ongeveer 10.000 ton. Twee motoren brengen de brug in beweging, de grootste motor brengt haar in anderhalve minuut verticaal, met handkracht is er drie en een half uur voor nodig. Zie ook BRU0172

Dinosaurusbrug ² BRX0085 Vaste brug, administratief

Dit is een benaming voor de Hogebrug, brug 1998 over het Spoorwegbassin. Zij wordt zo genoemd vanwege haar vorm, die aan een grazende dinosaurus doet denken.

Dirk van Hasseltbrug ³ BRX0038 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag in de Dirk van Hasseltsteeg over de N.Z. Voorburgwal en werd gesloopt bij de demping van dit water in 1884. Dirk van Hasselt was vermoedelijk een voorname bewoner van deze steeg, die leefde in de veertiende of vijftiende eeuw.

Dirk van Nimwegenbrug ^{1,3} BRU0241 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Dirk van Nimwegen (1904-1969), die een van de leiders was van de Februaristaking in 1941 tijdens de Duitse bezetting. In stadsdeel Oud West is ook een buurthuis naar hem vernoemd.

Dirk van Nimwegenbrug ^{1,3} OUD0241 Vaste brug, gesloopt

Deze brug dateert uit de 18de eeuw. Vermoedelijk was zij een welfbrug, maar in 1888 is ze omgebouwd tot plaatbrug, zonder bogen en ondersteund door twee jukken. In 1909 kreeg ze haar nummer, werd verbreed en het wegdek vernieuwd. In 1991 werd de plaatbrug afgebroken en in een driedelige welfbrug veranderd naar ontwerp van D. Sterrenberg.

Doelenbrug ³ BRX0184 Vaste brug, gesloopt

Op het punt waar de Amstel binnen de stadsmuren kwam lag de Doelenbrug, een sleutelstelling in de toenmalige verdedigingsgordel. Een machtig steunpunt op de oostelijke flank van deze brug was het zogenaamde Rondeel, een soort bastion ter plaatse van het tegenwoordige Hotel de L'Europe. Brug getekend op kaart van Cornelis Anthonisz uit 1544.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Doelensluis ¹ BRU0220 Vaste brug

Deze vaste brug ontleent haar naam aan de Kloveniersdoelen. De doelen waren plaatsen waar de schuttersgilden bijeenkwamen en waar zij oefenden in het schieten op een doel. Deze doelen hadden hun zetel bij de toren Svych Utrecht (op de plaats van het huidige Doelenhotel) en oefenden op het terrein van het Oude Nonnenklooster (terrein Binnengasthuis). Omdat de Doelenbrug geheel van steen was vervaardigd, werd zij volgens goed Amsterdams gebruik Doelensluis genoemd.

Dommersbrug ² BRU0148 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug ontleent haar naam aan de Binnen Dommerstraat. Deze straat is genoemd naar IJsbrand Jansz. Dommer, de eigenaar van de grond waarop deze straat is aangelegd. Hij werd in 1579 benoemd tot schepen van de stad. Voorheen werd deze brug Palmbrug genoemd, deze naam vervangen door Dommerbrug, naar analogie van Oranjebrug voor Binnen Oranjestraat: Dommersbrug leeft in de volksmond, zie ook BRX0159.

Donderbrug ³ BRX0167 Vaste brug, administratief

Dit is 1 van de namen die gegeven was aan de Langebrug, omdat na de vernieuwing omstreeks 1860 de brug zo genoemd werd naar het lawaai dat de rijtuigen bij het passeren maakten. Voor de Langebrug zie BRX0034 of BRU0356

Donkere Sluis ² BRX0054 Vaste brug, gesloopt

Dit is een oude bijnaam voor de in 1936 verdwenen Langebrug. Nadat deze brug in 1860 vernieuwd was, veroorzaakten de passerende rijtuigen veel meer geluidsoverlast dan voorheen. De Donkere Sluis liep onder het postkantoor door en verbond de N.Z. Voorburgwal met de N.Z. Achterburgwal.

Dr. Dünnerbrug ¹ BRU0251 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Joseph Hirsch Dünner (1833-1911). Hij was opperrabbin en rector van het Nederlandsch Israëlitisch Seminarium te Amsterdam.

dr. Meijer de Hondbrug ¹ BRU0257 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Meijer de Hond (1882-1943). Hij was mede oprichter van het nabijgelegen ziekenhuis de Joodse Invalide, dat in 1938 gebouwd werd. Hij schreef onder meer 'Ghettokiekjes', schetsen uit het Joodse leven en schreef toneelstukken.. Hij stierf in het concentratiekamp Sobibor. In 1966 werd deze brug naar hem genoemd.Zie ook BRX0014.

Drieharingenbrug ^{1,3} BRU0320 Dubbele Ophaalbrug

Deze ophaalbrug ontleent haar naam aan de drie haringen boven de deur van het huis. Een andere naam voor deze brug was Prince brug, dit was een oudere naam voor de Drieharingenbrug, brug 320 genoemd naar het naburige Prinseneiland. 'De Drie Gekroonde Haringen' in de Vierwindenstraat no.1

Drieharingenbrug ^{1,3} OUD0320 Vaste brug, gesloopt

Deze Drieharingenbrug werd eertijds Kippenbrug genoemd, deze brug ligt over de Realengracht voor de Vierwindenstraat.

Drogebrug ² BRU0508 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer in het Amsterdamse Bos heet zo, omdat het water halverwege deze brug gekeerd wordt, waardoor zij voor de helft droog staat.

Dubbelebuurtbrug ³ BRX0112 Ophaalbrug, gesloopt

Naam Dubbelebuurtbrug leeft in de zogenaamde Dubbelebuurt, deze ligt tussen de Overtoom en het Vondelpark, ten westen van de Vondelkerkstraat, zie ook BRU0199.

Duivendrechtse brug ^{1,3} BRU1267 Ophaalbrug

Dit is een veel gebruikte naam voor de Duivendrechtse Brug. Genomd naar de aangrenzende plaats Duivendrecht. Duivendrecht komt van Doeve (een mansnaam) en drecht (plaats waar de schepen over land worden getrokken).

Duivendrechtse brug ³ BRU015P P-Brug

Dit was de eerste veel gebruikte naam van deze brug, later is deze naam overgegaan naar de nieuwe brug, zie ook BRU1267.

Duizendmeterbrug ² BRU0527 Vaste brug

Deze vaste brug voor normaal verkeer, ontworpen door Piet Kramer, in het Amsterdamse Bos ligt halverwege de 2 km lange Bosbaan en dus bij het duizendmeterpunt.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Duyfjesbrug ³ BRU0071 Vaste brug

Nabij gelegen Rooms Katholieke Duyfjeskerk op de Prinsengracht. Een andere mogelijke naam kan Duyfjessluis zijn, omdat een brug ook wel een sluis genoemd werd. zie ook BRX0137

Duyfjessluis ³ BRX0137 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, nabij gelegen Rooms Katholieke Duyfjeskerk op de Prinsengracht, zie ook BRU0071

Dwingerbrug ³ BRX0113 Brug, administratief

Naastgelegen bolwerk "Swijght Utrecht". Zie ook BRU0222

Eduard Roosnekbrug ¹ BRU2252 Vaste brug

In de Trijn Hullemanlaan over een afwateringstocht. Eduard Roosnek (1913-1997) was actief in het Nederlands verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Een Honderd Roe brug ³ BRU0347 Vaste brug

Genoemd naar het eerste Amsterdamsche spoorwegstation, dat in de nabijheid lag.

Eenhoornschutsluis ¹ SLU0103 Sluis

Officiële naam voor deze schutsluis, verwijst ook naar de brouwerij De Eenhoorn

Eenhoornsluis ¹ BRU0313 Vaste brug

De naam van deze vaste brug verwijst naar de brouwerij 'De Eenhoorn', die aan de Korte Prinsengracht 21 heeft gestaan en waaraan nog het Eenhoornbeeldje herinnert in de top van de voormalige St. Antoniamulo aan de Korte Prinsengracht 17-21.

Eerste Schansbrug ² BRX0005 Vaste brug, administratief

Dit is de oudste naam voor de Dageraadsbrug, brug 353. Een schans is een aarden verdedigingswal. De schans die hier bedoeld wordt, lag bij het dorp Oetewaal (ongeveer op de plek van de huidige Muiderpoort).

Emmabrug ² BRX0454 Vaste brug

Brugnaam wordt in de bruggenwereld zo gebruikt omdat deze toegang geeft naar de Emmalaan

Enneüs Heermabrug ^{1,3} BRU2001 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Zeeburg, ontworpen door Sir Nicholas Grimshaw, is genoemd naar Enneüs Heerma (1944-1999). Hij was voor het CDA wethouder te Amsterdam van 1978 tot 1986. Daarna werd hij staatssecretaris eerst voor Buitenlandse Handel en later voor Volkshuisvesting. Van 1994 tot 1997 was hij fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer. Na voltooiing werd deze brug ook wel BH brug genoemd, een andere benaming van deze brug is Kamelenbrug gezien de vorm van de 2 bogen (bulten).

Enseignement ¹ BRU1994 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Enseignement uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Entrepotdokschutsluis ¹ SLU0105 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis en verwijst naar het Entrepotdok waarin zij ligt.

Entrepotdoksluis ² BRU0080 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug ontleent haar naam aan het Entrepotdok. In dit dok, aangelegd in 1827, moesten ingevoerde goederen worden opgeslagen tot de invoerrechten betaald waren. De pakhuizen zijn nu voor het merendeel verbouwd tot woningen. Andere naam Kadijksbrug, zie ook BRX0121

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Ernst Cahn en Alfred Kohnbrug ¹ BRU0401 Vaste brug

Cahn was koopman, en samen met Alfred Kohn eigenaar van de ijssalon Koco in de Van Woustraat te Amsterdam. Beide mannen waren Joodse vluchtelingen afkomstig uit Duitsland. Vanuit de ijssalon werden verzetsactiviteiten georganiseerd, de salon was de thuisbasis voor Joodse knokploegen, en het verzet tegen de anti-joodse rellen van februari 1941 werd vanuit de salon georganiseerd.

Door het succes van de activiteiten werd men overmoedig, en verloor de veiligheid uit het oog. De verzetsgroep werd verraden, en op 19 februari 1941 werd de ijssalon overvallen door de Grüne Polizei. Een van de eigenaren spoot ammoniakgas op de overvallers, met een installatie die voor dat doel was aangebracht. Cahn en Kohn werden gearresteerd en gevangenen gezet en er werden buurtrazzias gehouden, wat de aanleiding zou worden voor de februaristaking.

Tot 3 maart 1941 zat Cahn in het Oranjehotel, waar hij ondanks marteling weigerde de naam van de monteur van de ammoniakinstallatie te noemen. Ernst Cahn was de eerste verzetsstrijder die op de Waalsdorpervlakte werd doodgeschoten. Na de oorlog werd in Amsterdam-Osdorp een straat naar Cahn vernoemd.

In 1985 werd over de gebeurtenissen in de oorlog rond de ijssalon een speelfilm gemaakt onder regie van Dimitri Frenkel Frank onder de titel De Ijssalon. Ernst Cahn heet in deze film Otto Schneeweiß.

Ertsbrug ³ BRX0156 Brug, administratief

De naam is gevonden in de archieven, dit was een andere naam voor BRU0163 - Blauwehoofdbrug

Ezelsbrug ¹ BRU1904 Dubbele Ophaalbrug

Deze dubbele ophaalbrug voor fiets- en voetverkeer is onderdeel van een fietsroute met vijf bruggen, die alle naar een diersoort vernoemd zijn. De naam van deze brug herinnert aan de moeizame strijd, die de bewoners hebben moeten voeren tegen de auto-lobby, die hier liever bruggen voor normaal verkeer gerealiseerd zagen. Zij voelden zich vaak als ezels die zich steeds weer aan dezelfde steen moesten stoten. Ook is de naam een verwijzing naar het hulpmiddel, dat ezelsbruggetje genoemd wordt. De brug is op 14 maart 1987 officieel geopend door er een ezel over te laten lopen met Christie, de toenmalige vrouw van kunstenaar Aatje Veldhoen, op zijn rug (zie ook Nijlpaardenbrug).

Felix Meritisbrug ³ BRU0048 Vaste brug

De horlogemaker Willem Writts stichtte in 1777 met 39 medestanders de Maatschappij Felix Meritis. eventueel Oudeliedenbrug. Een andere voorgestelde naam voor deze brug kan Felix Meritissluis zijn, zie ook BRX0138.

Felix Meritissluis ³ BRX0138 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, de horlogemaker Willem Writts stichtte in 1777 met 39 medestanders de Maatschappij Felix Meritis. zie ook BRU0048 en BRX0138

Foeliebrug ³ BRU0282 Ophaalbrug

Naar analogie van de Peperbrug voor de Peperstraat. Dit was een vaste brug voor de Foeliestraat, die gesloopt is in verband met de werkzaamheden voor de aanleg van de IJ-tunnel, die op 30 oktober 1968 in gebruik genomen is. Foelie was één van de producten, afkomstig uit Nederlands Oost-Indië, die in de naburige pakhuizen van de Verenigde Oostindische Compagnie werden opgeslagen.

Frankendaelbrug ³ BRU0217 Duikerbrug

Naastgelegen voormalig buitenplaats Frankendael

Frans Hendriksz.Oetgensbrug ¹ BRU0076 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Frans Hendriksz Oetgens (1559-1625). Hij was de stadsfabriekmeester, die samen met Lucas Sinck, Hendrik Staets en Henrick de Keijser de "Uitleg van 1612" voorbereidde en gedeeltelijk uitvoerde en hiermee het fundament legde van de Amsterdamse grachtengordel. Hij was tevens enkele malen burgemeester van Amsterdam, zie ook BRU0038

Freddy Heinekenbrug ¹ BRU0084 Vaste brug

Alfred Henry Heineken (1923-2002), van 1971 tot 1989 voorzitter van de raad van bestuur van bierbrouwerij Heineken N.V. en vanaf 1989 voorzitter van de raad van beheer van Heineken N.V. Hij wist van het Amsterdamse biermerk Heineken een wereldmerk te maken.

Funenbrug ³ BRX0168 Brug, administratief

De Funenbrug was 1 van de ophaalbruggen die opgehaald werd toen er gevechten waren uitgebroken, hierdoor waren de eilanden een onneembare vesting geworden. 1787

Gaasperbrug ¹ BRU128P P-Brug

De naam verwijst naar Gaasperdam

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Galgenbrug ¹ BRU0315 Vaste brug

De naam van deze vaste brug vindt zijn oorsprong in het uitzicht van deze brug op de galgen van de Volewijk, die hier tot 1795 gestaan hebben.

Gasthuisbrug ² BRU0218 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar het voormalige Sint Pietersgasthuis, dat later de naam Binnengasthuis kreeg. In 1975 werd het ziekenhuis opgeheven en vervangen door het Slotervaartziekenhuis. Andere voorgestelde namen waren Heerenlogementsbrug of Zusterenbrug, O.Z. Heerenlogement stond op terrein huidig Binnengasthuis, BRX0115 en BRX0116.

Gasthuisbrug ³ BRU0006 Vaste brug

Gedeelte Paleisstraat tussen Singel en Spuistraat (Nieuwe Zijds Achterburgwal) heette vroeger Gasthuyssteeg. Zie ook BRX0062 en BRX0087.

Gasthuissluis ² BRX0062 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de N.Z. Voorburgwal vlakbij het Paleis op de Dam. Zij verdween na de demping van dit water in 1884. De naam verwijst naar het Sint Elisabethsgasthuis, het oudste gasthuis van de stad, gesticht in de veertiende eeuw. In 1492 werd het gebouw bij het stadhuis gevoegd. Beide gebouwen zijn later gesloopt voor de bouw van het nieuwe stadhuis, het huidige Paleis op de Dam. De voormalige Gasthuisstraat heet nu Paleisstraat.

Gasthuysbrug ³ BRX0087 Brug, administratief

Gedeelte Paleisstraat tussen Singel en Spuistraat (N.Z. Achterburgwal) heette vroeger Gasthuyssteeg

Geert Geertsenbrug ¹ BRU0395 Voetgangersbrug

De geboortenaam van de humanist Desiderius Erasmus (1467-1536)

Geinbrug ¹ BRU130P P-Brug

Deze naam is gevonden in de archieven.

Gelderschebrug ³ BRU0297 Vaste brug

Deze naam komt uit de archieven.

Gele bruggetje ³ BRX0169 Vaste brug, gesloopt

Een houten brug die over de Ringvaart in het verlengde van de Schalkenburgerstraat lag, deze brug was ook alleen voor voetgangers bestemd. De naam leefde in de volksmond

Gerben Wagenaarbrug ^{1,3} BRU0357 Basculebrug

Deze basculebrug in stadsdeel Noord is genoemd naar Gerben Wagenaar (1912-1993). Hij was actief in het gewapende verzet tijdens de Duitse bezetting. Hij was een van de leiders van de Februaristaking in 1941. Van 1946 tot 1959 was hij lid van de Tweede Kamer voor de CPN. Ook was hij jarenlang voorzitter van de voetbalvereniging de Volewijkers. Andere voorgestelde naam was Kraaijenpleinbrug, in het Kraaijenplein over het Noordhollandsch Kanaal. Dit is een vroegere, onofficiële naam voor de Gerben Wagenaarbrug. Deze brug is genoemd naar het naburige Kraaijenplein, dat op zijn beurt zijn naam ontleent aan de vogelsoort, naam is ook in gebruik bij onderhoud bruggen.

Gerrie Mührenbrug ¹ BRU2235 Vaste brug

Voetballer, middenvelder in het elftal van Ajax. De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won.

Gerrit Werfbrug ³ BRU0380 Ophaalbrug

Deze naam is gevonden in de archieven.

Godenbrug ³ BRU0411 Vaste brug

Geeft toegang tot de zg. Godenbuurt. Alternatief Olympiabrug

Gooyersbrug ³ BRU0078 Vaste brug

Deze naam verwijst naar de nabij gelegen molen "De Gooyer"

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Gore Post ² BRU063P P-Brug

Dit was een demontabele brug over de Karker in de bocht van de Durgerdammergouw tussen Ransdorp en Durgerdam. In de volksmond stond deze brug al lang onder deze naam bekend en daarom heeft zij in 1957 officiële erkenning gekregen. Zij is gesloopt bij de asfaltering en verbreding van de Durgerdammergouw begin jaren '70 en vervangen door een naamloze duiker (zie Kanaalpost).

Grimnessesluis ¹ BRU0202 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar het water de Grim, dat van 1342 tot omstreeks 1400 de zuidelijke begrenzing van de stad vormde.

Grimnessesluis ¹ SLX0002 Schutsluis, gesloopt

De Grimnessesluis was een kleine schutsluis in de Grim, in het verlengde van de Nes, die daar in 1546 was aangelegd. In 1868 is het sluisje afgebroken, nadat in 1861 een brug over de Grimburgwal was gelegd.

Groene bruggetje ³ BRX0205 Vaste brug, administratief

Deze voetgangersbrug wordt door de buurtbewoners zo genoemd vanwege zijn groene kleur.

Groenmarktbrug ³ BRU0156 Vaste brug

Ter herinnering aan de voormalige Groentemarkt

Grote Brouwerssluis ³ BRU0062 Vaste brug

Deze naam van de voormalige sluis kan overgaan op brug.

Haarlemmersluis ^{1,3} BRU0014 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de stad Haarlem. Een andere naam was Spaarndammersluis, dit was een voorganger van de Haarlemmersluis, die in 1506 werd afgebroken. Zij was genoemd naar de plaats Spaarndam.

Haarlemmertrekvaartschutsluis ¹ SLU0106 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis.

Hakkelaarsbrug ³ BRX0061 Dubbele Ophaalbrug, gesloopt

Dit was een dubbele wipbrug over de Nieuwe Vaart. Deze brug verdween in 1681 toen de brug door een dam met twee sluisjes werd vervangen. Een Hakkelaar was een waterspook, dat veel doet denken aan de Bullebak.

Halvemaansbrug ¹ BRU0221 Vaste brug

Deze vaste brug ontleent haar naam aan de Halvemaansteeg. De herkomst van deze naam is misschien te zoeken bij de gevel van Halvemaanssteeg nr. 18, waarop de aanduiding 'Van Ouds de Halve Maan' te vinden is.

Halvemaansbrug ³ OUD0221 Vaste brug, gesloopt

Werd in 1626 gebouwd tegenover de Halvemaansteeg en kreeg volgens Wagenaar haar naam "naar haars kromme of halvemaanswijze gedaante" Oorspronkelijk was het een houten brug.

Halverstadbrug ^{1,3} BRU0260 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Raphaël (Felix) Halverstad (1904-1978). Hij redde tijdens de Duitse bezetting samen met onder meer Lau Mazirel en Walter Süskind veel volwassenen en kinderen uit de Hollandse Schouwburg en de daar tegenover gelegen crèche. Ook was hij een van de oprichters van de nabijgelegen bioscoop Kriterion, die door studenten van de Universiteit van Amsterdam geëxploiteerd wordt. Zie ook BRX0152 - Roeterseilandbrug.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Han Lammersbrug ³ BRU2202 Basculebrug

Han Lammers was als journalist werkzaam voor het ANP, het Algemeen Dagblad en De Groene Amsterdammer, voordat hij in 1970 voor de PvdA gemeenteraadslid en wethouder werd in de gemeente Amsterdam. In 1965 was hij samen met onder andere Jan Nagel betrokken bij de oprichting van de vernieuwingsbeweging Nieuw Links.

Als wethouder voor stadsontwikkeling gaf Lammers de eerste aanzet tot de stadsvernieuwing. Hij liet plannen maken voor de sloop van hele woonwijken, van de Jordaan tot aan de Dapperbuurt. Compleet nieuwe woonwijken zouden uit de grond worden gestampt, met een heel ander stratenplan. Vanuit de inwoners kwamen actiegroepen tot stand, die tenslotte met succes dit model van stadsvernieuwing bestreden. Ook was Lammers nauw betrokken bij de aanleg van de oostlijn van de Amsterdamse metro. Hij kreeg de woede van activisten over zich heen tijdens de ontruiming en sloop van woningen in de Nieuwmarktbuurt in 1975. Lammers twijfelde niet aan de aanleg en latere uitbreiding van de metro: "Noodzakelijke dingen gebeuren altijd," zei hij. Van 1976 tot 1984 was Lammers landdrost van het Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolders, deel van de latere provincie Flevoland. Van 1984 tot 1986 was hij burgemeester van de gemeente Almere, en van 1986 tot 1996 Commissaris van de Koningin van provincie Flevoland. Na zijn pensioen was hij in 1998 (na het aftreden van Hans Ouwerkerk) nog korte tijd waarnemend burgemeester van Groningen. Lammers was van oorsprong gereformeerd, maar heeft later met zijn religieuze achtergrond gebroken. In zijn vrije tijd was hij een niet onverdienlijk kerkorganist. (bron - Wikipedia).

Han van Zomerenbrug ¹ BRU0402 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer in Oud-Zuid is genoemd naar Han van Zomeren (1920-1941). Hij was graficus van beroep. Tijdens de Duitse bezetting was hij actief in het verzet. Hij drukte pamfletten die opriepen tot verzet. In 1941 werd hij gefusilleerd op de Larense Heide en in 1952 herbegraven op de Erebegraafplaats in Overveen.

Harderwijkerbrug ³ BRX0088 Brug, administratief

Brug heeft als andere naam Oostertoegang. Deze lelijke naam beter vervangen door Harderwijkerbrug, zulks naar de bestemming van de aan steiger B afvarende boten richting Harderwijk. Op het stationseiland sluiten dan aan de Oostzijde bruggen aan, genoemd naar de twee eertijds befaamde, thans dode Zuiderzee steden Kampen en Harderwijk. Mogelijkheid tot verwarring als bij brug 147

Haringpakkersbrug ¹ BRU0058 Vaste brug

Deze vaste brug ontleent haar naam aan de vroegere Haringpakkerstoren en de huidige Haringpakkerssteeg. In de zestiende en zeventiende eeuw woonden in deze buurt veel haringpakkers.

Hartmanbrug ^{1,3} BRU0190 Vaste brug

Naam van de echtgenoot van An Hartman die bij een roofoverval op haar sigarenzaak in de Amsterdamse Molukkenstraat neergeschoten is.

Hartsvelderbrug ¹ BRU014P P-Brug

Vaste brug over de Ringvaart van de Watergraafsmeer voor de Hartsvelderweg, werd als valbrug aangelegd na de droogmaking van de Meer (1629) en zorgde voor de verbinding met Diemen. Op deze brug bevindt zich nog een vierkante sabbatspaal.

Hartsveldersbrug ³ BRX0170 Brug, administratief

Door de annexatie van de Watergraafsmeer in 1921 kon een sabbatsketting van de Schollenbrug naar de Hartsvelderbrug worden geplaatst.

Heemstedesluisje ² SLX0118 Sluis, administratief

Dit was een eerste naam voor Westlandgrachtschutsluis, zie ook SLU0118

Heerenlogementsbrug ³ BRX0115 Brug, administratief

O.Z. Heerenlogement stond op terrein huidig Binnengasthuis, BRU0218

Hefbrug over het IJ ³ BRX0171 Brug, administratief

Het laatste plan voor een brug over het IJ was van de hoofdingenieur van Rijkswaterstaat, de heer J. Volkers. Ook dit plan werd opgeborgen in het IJ-bruggenarchief waar reeds de ontwerpen van tientallen voorgangers liggen te vergelijken.

Heibrug ^{1,3} BRU0004 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Heisteeg, waaraan zij ligt. De Heisteeg ontleent haar naam aan een hoekhuis dat 't Hayblok heette. Dit huis wordt reeds in het begin van de zestiende eeuw vermeld.

Heibrug ^{1,3} OUD0004 Ophaalbrug, gesloopt

Deze brug was in de 16de eeuw een houten ophaalbrug voor de Nieuwe Heypoort. Voor 1906 heette deze brug de Strontenburgerbrug

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Heiligewegsluis ¹ BRU0002 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Heiligeweg, waaraan zij ligt. Na het Mirakel van Amsterdam in 1345 werd tussen Rokin en Kalverstraat de kapel 'Ter Heilige Stede' gesticht en werd Amsterdam een populair bedevaartsoord. Ten behoeve van de bedevaartgangers werd de Heiligeweg aangelegd, die liep van Sloten naar de Kalverstraat. De huidige Heiligeweg is het laatste restant van deze lange bedevaartsroute. Zie ook BRU0152 - Mirakelbrug.

Hein Donnerbrug ¹ BRU1922 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Jan Hein Donner (1927-1988), een schaakgrootmeester, die een aantal malen kampioen van Nederland werd. Hij was ook polemist en columnist bij het NRC-Handelsblad.

Heinz Stuybrug ¹ BRU0334 Vaste brug

Voetballer, keeper in het elftal van Ajax.

Hembrug ² BRU071S S-Brug

Deze spoorbrug over het Noordzeekanaal ontleende haar naam aan een hem, dat wil zeggen een buitendijks stuk land. Zij werd gebouwd in 1907 en in 1937 verbouwd tot de grootste draaibrug van Europa. Door het steeds drukker wordende trein- en havenverkeer, waarvoor zij een belemmering vormde, werd zij in 1983 vervangen door de Hemspoor tunnel en in 1984 gesloopt, nadat pogingen om haar als monument te behouden waren mislukt.

Hemonybrug ³ BRU0044 Vaste brug

Klokkengieter Hemony woonde in het pakhuis naast het Molenpad. Een andere voorgestelde naam kan Hemony sluis zijn, zie ook BRX0140

Hemony sluis ³ BRX0140 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, klokkengieter Hemony woonde in het pakhuis naast het Molenpad, zie ook BRU0044

Hendrick de Keijserbrug ¹ BRU0077 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Henrick de Keijser (1565-1621), de stadsbouwmeester, die samen met Hendrick Staets, Lucas Sinck en Frans Oetgens de Uitleg van 1612 voorbereidde en gedeeltelijk uitvoerde en die hiermee het fundament legde van de Amsterdamse grachtengordel. Tevens is hij de architect van onder meer de Munttoren, de Montelbaans-toren, en de Wester-, de Noorder- en de Zuiderkerk.

Hendrick Jacobsz. Staetsbrug ^{1,3} BRU0035 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Hendrick Jacobsz Staets (1558-1631). Hij was de stadstimmerman, die samen met Lucas Sinck, Henrick de Keijser en Frans Oetgens de Uitleg van 1612 voorbereidde en gedeeltelijk uitvoerde en hiermee het fundament legde van de Amsterdamse grachtengordel. Ook voltooide hij na de dood van Henrick de Keijser de Noorderkerk. Een andere voorgestelde naam was Caspar Philipesluis, ter ere van de samensteller en van de uitgever (tevens initiatiefnemer) van het befaamde Grachtenboek, zie BRX0110.

Hennetjesbrug ¹ BRU0179 Vaste brug

Waarschijnlijk was deze vaste brug vroeger een smal houten kippenbruggetje.

Hennetjesbrug ³ OUD0179 Ophaalbrug, gesloopt

Deze enkelvoudige ijzeren ophaalbrug is veranderd in een vaste brug. Waarschijnlijk was het oorspronkelijk een smal houten kippebruggetje, vandaar de naam.

Het Sluisje ³ BRU0182 Vaste brug

Naam verwijst naar het sluisje

Hilletjesbrug ¹ BRU0125 Vaste brug

Deze vaste brug dankt haar naam waarschijnlijk aan een juffrouw Hilletje uit de Egelantiersbuurt.

Hoedbrug ² BRU0556 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets-en voetverkeer, naar een ontwerp van Piet Kramer, in het Amsterdamse Bos is genoemd naar haar halfronde vorm, die wat aan een hoed doet denken.

Hoge brug ^{1,3} BRU1998 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer tussen het Borneo-eiland en Sporenburg is genoemd naar haar grote hoogte in vergelijking met de Lage Brug. Zie ook Lage Brug en Korte Brug. Een andere naam voor deze brug is ook wel Anacondabrug. Een andere naam vanuit de volksmond is Dinosaurusbbrug, dit is een onofficiële benaming, zij wordt zo genoemd vanwege haar vorm, die aan een grazende dinosaurus doet denken. Deze uit de volksmond komende naam, Salamanderbrug is ook een onofficiële naam, deze naam is ontleend aan haar bijzondere vorm.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Hogesluis ^{1,3} BRU0246 Basculebrug

De eerste versie van deze dubbele basculebrug dateerde uit 1662 en was ontworpen door stadsbouwmeester Daniël Stalpaert. Zij werd toen Amstelbrug genoemd. De naam Hogesluis ontstond pas tegen het einde van de achttiende eeuw, vooral omdat toen haar hoogte verkeersproblemen veroorzaakte. In verband met de aanleg van de tramlijn Dam – Linnaeusstraat werd deze hoge brug in 1883 gedeeltelijk afgebroken en herbouwd met een verlaging van 1.74 meter. In 1884 was een aanzienlijk lagere brug gereed, die niettemin Hoge Sluis genoemd bleef worden. Pont d'Amoureux was een bijnaam van de Hoge Sluis ten tijde van de Franse bezetting (1795-1815). De Hogesluis kreeg in 1994 haar huidige vorm. zie ook BRX0095

Hoofdbrug ¹ BRU0299 Vaste brug

Vaste brug over de Geldersekade, wordt met de Bantammerbrug reeds genoemd in een gedicht van ds. Jacobus Laurentius. Deze rijmde in 1628 "Een Hooftbrug aen de Kolck, en aen d'hoeck noch een ander De Schrijershoek genoemd, een groot werk met malkander" oorspronkelijk was hier het Kamperhoofd, een zestiende-eeuws bolwerk bij de Schreierstoren. zie ook BRU0285 en OUD0285.

Horst Blankenburgbrug ¹ BRU2293 Duiker

De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won. Blankenburg was verdediger in dit elftal.

Hortusbrug ¹ BRU0239 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar de nabijgelegen Hortus Botanicus, die sinds 1682 op de huidige plek gevestigd is. Zie ook OUD0239, hier vindt u de gegevens en foto's over de oude draaibrug die op dezelfde plek gelegen heeft.

Hortusbrug ¹ BRX0191 Vaste brug, gesloopt

Dit was de eerste Hortusbrug omstreeks 1668. Zie ook OUD0239 en BRU0239

Hortusbrug ¹ OUD0239 Draaibrug, gesloopt

Dit was de oude draaibrug in de Nieuwe Herengracht. Deze brug is vervangen door een moderne basculebrug, dit objectnummer wordt gebruikt om de historische gegevens te behouden. zie ook BRU0239.

Dit nummer is noodzakelijk voor de historische informatie.

Houtbrug ³ BRX0117 Brug, administratief

Westerkaneel mondt uit in Houthaven, BRU0346

Huiszittenbrug ² BRX0060 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de N.Z. Achterburgwal ter hoogte van de vroegere Huiszittensteeg (de huidige Raadhuisstraat) en werd gesloopt in 1867 bij de demping van dit water.

Huiszittensluis ³ BRU0008 Vaste brug

Boogbrug gelegen voor de voormalige Huiszittensteeg tussen Singel en Spuistraat (voormalig Nieuwe Zijds Achterburgwal)

Huiszittensteegbrug ² BRX0059 Vaste brug, gesloopt

Deze brug overspande de N.Z. Voorburgwal bij het Stadhuis en verdween bij de demping van dit water in 1884. De Huiszittensteeg lag op de plek van de huidige Raadhuisstraat tussen de O.Z. Voor- en Achterburgwal

Hulstbrug ³ BRU0453 Vaste brug

Het is onbekend waar deze naam vandaan komt.

Idee ¹ BRU1985 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Idee uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

IJ Tunnel TNY0000 Tunnel

De tunnel is zo genoemd naar het water waarin zij ligt.

Ijdoornlaanbrug ^{2,3} BRU0970 Ophaalbrug

Dit is een bijnaam van de Banne- of IJdoornlaanbrug. Zij kreeg deze bijnaam omdat er veel problemen waren bij de bouw van deze bijzondere brug. Zo moest een gedeelte van het Noordhollandsch Kanaal voor deze brug worden rechtgetrokken en waren er moeilijkheden met de fabricage van enkele brugonderdelen, waardoor het werk enkele jaren stillag. Een ban was vroeger een bestuursgebied. Een aantal bannen vormde tezamen een baljuwschap.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

IJ-grachtwaterkering ² BRX0058 Sluis, administratief

Dit is de oudste naam voor de Kikkerbilssluis, brug 279 over de Oudeschans. De IJ-gracht was de naam van de noordelijke kade van het eiland Rapenburg en vormt momenteel een onderdeel van de Prins Hendrikkade. De naam verwijst naar het IJ, waarvan het water gekeerd moest worden.

IJ-tunnel (noord) Waterkering ¹ SLU0221 Waterkering

In gebruik zijnde naam voor deze waterkering, deze valdeur is gelegen in de noordelijke buis van de IJ-tunnel

IJ-tunnel (zuid) Waterkering ¹ SLU0220 Waterkering

Veel gebruikte naam voor deze waterkering, deze valdeur is gelegen in de zuidelijke buis van de IJ-tunnel

Image ¹ BRU1989 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Image uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Ipenslotersluis ² BRU013P P-Brug

Brug 13P in de Diemerzeedijk tussen het Buiten IJ en het Nieuwe Diep. IJpesloot was een plek op de huidige Diemerzeedijk. In 1225 werd bij deze plek een sluis aangelegd om het Diemermeer en de Zuiderzee te verbinden. Vanaf IJpesloot kon men een veer naar het huidige Durgerdam nemen. In 1508 werd de Hertog van Gelre, Karel van Egmond, bij IJpesloot teruggeslagen.

Ir. B. Bijvoetbrug ¹ BRU0229 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Bernard Bijvoet (1889-1979), een Nederlandse architect en een vertegenwoordiger van het "Nieuwe bouwen". Hij ontwierp onder meer het Sanatorium Zonnestraal en het Hotel Gooiland in Hilversum. Hij was sterk betrokken bij de bouw van het nabijgelegen Muziektheater aan het Waterlooplein, zie ook BRX0162.

Jaap Hannesbrug ³ BRU0352 Vaste brug

Naar nabijgelegen voormalig bolwerk Jaap Hannes (was reeds eerder een plaatselijke naam).

Jacob Heinenbrug ¹ BRU0503 Duiker

Deze duiker bewaart waarschijnlijk de namen van twee bekende inwoners van de Buitendijksche Buitenveldersche Polder, namelijk Jacob en Hein de Rooy.

Jan Evertsenbrug ³ BRX0120 Brug, administratief

Bruggen over de Admiralengracht genoemd naar de Admirala's, waarnaar ook de aansluitende straten zijn genoemd, BRU0359

Jan Koningbrug ¹ BRX001P P-Brug, administratief

Jan Koningh (1918-1990), lid van verdienste van sportclub Neerlandia/SLTO en initiatiefnemer bij de aanleg van deze voetbrug. ook was hij lid van de 2e kamer voor DS'70 van 1971-1973 en van 1975-1977.

Jan Schaeferbrug ¹ BRU2000 Vaste brug

Deze vaste brug op het Java-eiland, ontworpen door Ton Verhoeven, is genoemd naar Jan Schaefer (1940-1994), die begon als warme bakker in de Pijp. Later werd hij staatssecretaris van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening voor de PvdA in het kabinet Den Uyl (1973-1977). Van 1978 tot 1986 was hij wethouder te Amsterdam. Onder het motto 'In geouwehoer kun je niet wonen' zette hij zich bijzonder in voor het renoveren van oude en het realiseren van nieuwe woningen. Later werd hij voorzitter van de Interdepartementale Projectgroep Sociale Vernieuwing.

Jan Swammerdambrug ¹ BRU2291 Vaste brug

** Van deze brug moet de naam nog opgezocht worden **

Jan van Galenbrug ² BRU0382 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar Jan van Galen (1604-1653), een vlootvoogd, die sneuvelde in de Slag bij Livorno tegen de Engelsen. Andere voorgestelde naam was Markt(hel)brug, vergelijkbare brug 324. Beide grote bruggen die toegang geven tot Centrale Markt, benoemd naar vroegere respectievelijk huidige bestemming van terrein

Jan Vinckbrug ¹ BRU0250 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Jan Vinck (1929-1997). Hij was voorzitter van de Stichting 'Tussen Amstel en Weesper' en bevorderde in deze hoedanigheid de belangen van de bewoners van de Plantage/Weesperbuurt. Verder zette hij zich als vrijwilliger met name in voor allochtone jongeren en voor ouderen.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Jan Wilsbrug ¹ BRU2247 Vaste brug

Architect (1891-1972), leerling van Berlage. Bouwde het Olympisch stadion

Johan Cruijffbrug ¹ BRU2238 Vaste brug

Eén van de beroemdste voetballers ter wereld: aanvaller. De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won.

Johan Neeskensbrug ¹ BRU2237 Vaste brug

Voetballer, middenvelder in het elftal van Ajax.

Johnny Repbrug ¹ BRU999P P-Brug

Voetballer, aanvaller in het elftal van Ajax.

Jordaanbrug ³ BRU0117 Vaste brug

Vergelijkbaar met brug 63, de huidige naam is vastgelegd in de voornaamste Westelijke toegang (Naam Jordaan komt nergens officieel voor).

Kaassluis ³ BRU0032 Vaste brug

Thorbeckeplein is voormalig Kaasplein

Kadijksbrug ³ BRX0121 Brug, administratief

Naar het nabij gelegen Kadijksplein, BRU0080

Kalkmarktschutsluis ³ SLX0001 Sluis, administratief

Aan de andere kant van de stad, waar de Friese kalk- en steenschippers tot aan het einde der 18de eeuw hun ladingen losten, lag bij de Montelbaanstoren de Kalkmarkt, De Kalkmarktschutsluis in de Prins Hendrikkade heette oorspronkelijk IJ-grachtwaterkering.

Kalkmarktsluis ² BRX0012 Ophaalbrug, gesloopt

Dit is een van de bekende namen voor de Kikkerbilssluis, brug 279 over de Oudeschans, zo genoemd vanwege de nabij gelegen Kalkmarkt, waar vroeger kalk verhandeld werd.

Kamelenbrug ³ BRX0075 Vaste brug, administratief

Dit is een andere gebruikte naam van brug 2001, voor de werkelijke naam en een verklaring van deze naam kijk bij BRU2001.

Kamperbrug ¹ BRU0285 Vaste brug

Evenals de Hoofdbrug ontleent deze vaste brug haar naam aan het voormalige bolwerk Kamperhoofd. Deze brug werd in 1963 tot 27 meter verbreed.

Kamperbrug ¹ BRX0183 Ophaalbrug, gesloopt

De Kamperbrug gebouwd in 1448, had vijf driehoekige staanders en een ophaalbrug aan de stadszijde. Zie detail uit de kaart van Joan Blaeu (1648), ook BRU0285 en OUD0285. De eerste Kamperbrug werd als klapbrug gebouwd in de jaren 1875-1976. In de jaren 1904-1906 werd deze vervangen door een tweede Kamperbrug, een enkelvoudige ophaalbrug die het tot 1962 heeft uitgehouden.

Kamperbrug ¹ OUD0285 Ophaalbrug, gesloopt

Brug is gesloopt, voor de naamsverklaring zie BRU0285, dit objectnummer wordt gebruikt om de historische gegevens van deze brug te behouden.

Kamperhoofd ³ BRX0165 Brug, administratief

Andere naam voor de Kamperbrug, zie ook BRU0285 en OUD285

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Kanaalpost ¹ BRU071P P-Brug

Deze vaste brug tussen Ransdorp en Holysloot is genoemd naar de Kanaaldijk, een onofficiële benaming voor de Bloemendalergouw vanaf deze brug tot aan Holysloot. De Kanaaldijk ontleent haar naam aan het Goudriaankanaal, dat ook wel Napoleonkanaal genoemd wordt. Goudriaan was een ingenieur die in de tijd van Napoleon dit kanaal heeft aangelegd als voorloper van het Noordhollandsch Kanaal. Nadat het Noordhollandsch Kanaal in 1824 voltooid was, verloor dit kanaal aan betekenis. Een andere naam voor deze brug is Rareperpost, dit is een onofficiële naam voor deze brug in de Bloemendalergouw bij het Goudriaankanaal. Het dorp Ransdorp staat lokaal ook bekend als Raarp of Rarep. Een post is een naam voor een niet-vaste, kleine brug, zoals die onder meer in Waterland te vinden zijn. Hoewel deze brug in haar huidige vorm geen post meer is, bleef de in de volksmond gangbare naam gehandhaafd en heeft zij in 1957 officiële erkenning gekregen, samen met de Wipbrug, de Gore Post en de Kattenbrug. Overigens wordt deze brug ook wel Rareperpost genoemd (zie aldaar).

Kankerbrug ³ BRX0147 Brug, administratief

Deze naam als mede de Oude Koekjesbrug of eventueel Diemerbrug komt voor in de archieven, zie ook BRU0131

Karelsbrug ³ BRX0172 Brug, administratief

Deze brug is een monumentaal voorbeeld en ligt te Praag, de brug is gebouwd in 1171 en herbouwd in 1358.

Karnemelksgatbrug ² BRU0551 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer in het Amsterdamse Bos ontleent haar naam aan het Karnemelksgat. Dit water was een hoornvormig aanhangsel van het Nieuwe Meer.

Karseboomsbrug ² BRX0025 Ophaalbrug, gesloopt

Dit is een oudere, bekende naam voor de Zoutkeetsbrug. Deze brug werd zo genoemd naar een huis op de hoek van de Zoutkeetsgracht, waar een karseboom in de gevel stond.

Kattenbrug ¹ BRU061P Brug, gesloopt

Deze demontabele brug in de Nieuwe Gouw over de Nieuwe Gouwsloot tussen Ransdorp en Zunderdorp stond ter plekke al heel lang onder deze naam bekend en daarom heeft deze naam in 1957 officiële erkenning gekregen. Bij de verbreding en de asfaltering van de Nieuwe Gouw begin jaren '70 is deze brug gesloopt en vervangen door een naamloze duiker.

Kattenburgerbrug ¹ BRU0274 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar de meest westelijke van de drie Oostelijke Eilanden. Dit eiland werd al met de naam Kattenburg aangeduid voor de bedijking en bebouwing in de tweede helft van de zeventiende eeuw. Een verklaring voor deze naam is tot op heden niet gevonden.

Kattenslootbrug ² BRU0155 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar de Kattensloot die zij overspant. Waar deze naam vandaan komt, is tot op heden onbekend. Naam kan verwijzen naar de gracht waarvan aan weerszijden de kaden Jacob Catskade heeten, heet Kattensloot, naam ligt alleen vast op kaart, niet op naambordje.

Kattenslootbrug ³ OUD0155 Ophaalbrug, gesloopt

Oorspronkelijk als houten ophaalbrug gebouwd, werd in 1891 door een ijzeren dubbele basculebrug vervangen

Katterug ¹ BRU1935 Uitneembare brug

Deze uitneembare brug ontleent haar naam aan haar hoge welving.

Kees de Jongenbrug ¹ BRU0123 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Kees de jongen, de titel en de hoofdpersoon van een semi-autobiografische roman van Theo Thijssen (1879-1943). Het geboortehuis van deze auteur staat aan de nabijgelegen Eerste Leliedwarsstraat 16 en is nu een museum (zie ook Rosa Overbeekbrug). Een andere voorgestelde naam was Rijkeroordbrug, omdat de brug ongeveer tegenover het voormalig bolwerk Rijkeroord ligt, zie ook BRU0121 en BRX0150.

Keizersbrug ^{1,3} BRU0286 Vaste brug

Hoewel deze vaste brug voor de Korte Koningsstraat ligt, ontleent zij haar naam aan de nabijgelegen Keizersstraat. In 1982 werd deze brug, voorbij de Montelbaanstoren over de Oudeschans vernieuwd onder leiding van architect D.L. Sterrenberg

Keizersbrug ^{1,3} OUD0286 Ophaalbrug, gesloopt

Oorspronkelijk een ophaalbrug die werd gebouwd in 1864 en in 1895 tot vaste brug verbouwd. Hoewel deze vaste brug voor de Korte Koningsstraat ligt, ontleent zij haar naam aan de nabijgelegen Keizersstraat.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Kent-u-zelven-sluis ² BRX0013 Brug, administratief

Dit is een van de onbekende namen voor de Kikkerbilssluis, brug 279 over de Oudeschans. Waarschijnlijk is deze naam ontleend aan een opschrift boven een nabijgelegen huis.

Kerksluis ³ BRU0074 Vaste brug

Genoemd naar Amstelkerk en Kerkstraat

Kerkstraatbrug ³ OUD0242 Ophaalbrug, administratief

Vroeger was de Magere brug zeer smal, Omstreeks 1670 werd zij over de Amstel gelegd en zij was zo smal dat ze alleen voor voetgangers diende. Het was een soort kippetjesbrug die oorspronkelijk officieel Kerkstraatbrug heette naar de lange Kerkstraat die zij als het ware overbrugt. BRU0242

Ketelhuisbrug ² BRU1923 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer ontleent haar naam aan het ketelhuis van het voormalige Wilhelminagasthuis.

Kettingbrug ³ BRX0174 Brug, administratief

Dit zou een hangbrug over het IJ worden. Het voorstel was twee kettingbruggen met zes doorvaart openingen.

Kikkerbilssluis ³ BRX0201 Sluis, administratief

Deze naam is gevonden op de tekeningen in het Stadsarchief. Deze naam is niet gebruikt voor het graniet wat op de landhoofden zit. Hiervoor is de naam Kikkerbilssluis voor gekozen.

Kikkerbilssluis ^{1,3} BRU0279 Hefbrug

Deze hefbrug ontleent haar naam aan 'De Kikkerbil', de naam van een naburige houtkoperij uit de zeventiende eeuw. Een kikkerbil is ook een stuk hout, dat bij de scheepsbouw gebruikt wordt.

Kikkerbilssluis ³ BRX0190 Ophaalbrug, gesloopt

op deze foto staat de Montelbaanstoren met op de achtergrond de Kikkerbilssluis die tot 1942 een ophaalbrug was. Zie ook OUD0279 en BRU0279

Kikkerbilssluis ³ OUD0279 Dubbele Ophaalbrug, gesloopt

Op de gravure van J. Smit (1598-1644) staat op de voorgrond de dubbele ophaalbrug met op de achtergrond de Zuiderkerk en de Keizersbrug. Zie ook BRU0279

Kindertjesbrug ² BRU0420 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer, wordt zo genoemd vanwege de vele beeldhouwwerken van kinderen, die in deze brug zijn verwerkt. Van deze beeldhouwwerken is Kind met Paard (Onbevangingheid) van Hildo Krop de meest opvallende. Zij vormt een eenheid met de Muzenbrug, brug 419 over het Zuider Amstelkanaal.

Kinkerbrug ¹ BRU0266 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar Johannes Kinker (1765-1845), dichter en advocaat in Amsterdam en Den Haag. Later werd hij hoogleraar te Luik. Hij vertaalde werk van Shakespeare en Schiller.

Kippebrug ¹ BRU0270 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer en gebouwd in 1923, werd niettemin in 1987 plechtig geopend als onderdeel van een fietsroute met vijf bruggen. Omdat deze brug al tientallen jaren in de volksmond Kippebrug genoemd werd en ook de Nijlpaardenbrug naar een diersoort genoemd was, lag hiermee de categorie voor de overige drie bruggen vast. Zie ook Nijlpaardenbrug.

Kippenbrug ² BRX0089 Brug, administratief

Er waren in Amsterdam twee bruggen, die zo genoemd werden. De eerste was de huidige Pastoorsbrug, brug 55, die tot 1966 een voetgangersbruggetje was. De tweede was de Drieharingenbrug, brug 320, toen die nog een drijvende brug was en al reeds Kippenbrug heette. Op de Oostelijke Eilanden is er momenteel ook een Kippebrug, brug 270 over de Kattenburgervaart.

Klaprozenbrug ³ BRX0090 Brug, administratief

Naam in gebruik bij onderhoud bruggen

Kleimansteegbrug ² BRX0033 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de N.Z. Achterburgwal bij de Kleimans- of Klaymanssteeg, een oude naam voor de huidige Korte Lijnbaanssteeg. Zij werd gesloopt bij de demping van dit water in 1867 voor de aanleg van de Spuistraat.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Kleine Brouwerssluis ³ BRU0067 Vaste brug

Deze naam van de voormalige sluis kan overgaan op de brug

Klimopbrug ³ BRU0546 Vaste brug

Deze brug was bijzonder hoog en werd daarom Klimopbrug genoemd. Deze naam ging vervolgens over op het naburige straatje. Het bruggetje werd gesloopt bij de demping van de N.Z. Achterburgwal in 1867. Er is ook nog een Klimopbrug, brug 546 in het Amsterdamse Bos, een vaste brug voor normaal verkeer naar een ontwerp van Piet Kramer, bij de Burgemeester A. Colijnweg over een afwateringstocht, die vroeger overgroeid was met klimop.

Koekjesbrug ¹ BRU0170 Vaste brug

Er zijn vier mogelijke verklaringen voor de naam van deze vaste brug. Zij kan genoemd zijn naar een populaire koekjesverkoper, die hier door opdringerige jongelui in de modder viel. Ook stond hier vroeger een cacaomolentje, waar koekjes van cacao werden verkocht. Mogelijk is ook dat de naam teruggaat op tuinder Pannekoek, die vroeger naast deze brug grond in eigendom had. Een vierde mogelijkheid is dat zij vernoemd is naar agent Koek, die vlak voor de opening van deze brug na een ruzie met de pontbaas demonstratief over deze brug liep. Hierna zou de pontbaas op de brugschutting geschreven hebben: 'Deze brug is gedoopt Koekjesbrug', zie ook BRU0131.

Koenenschutsluis ¹ SLU0113 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis.

Kokerbrug ³ BRX0175 Brug, administratief

Dit is een naam die gebruikt werd bij de plannen voor de IJ-bruggen. Ook wel kokertraliebrug genoemd.

Kolksbrug ³ BRX0032 Vaste brug, administratief

Deze brug lag over de N.Z. Voorburgwal bij de N.Z. Kolk en is naar deze kolk genoemd. Zij verdween bij de demping van dit water in 1884.

Kolksluis ¹ BRU0302 Vaste brug

Brug 302 in de Zeedijk over de Oudezijds kolk, vaste brug en de Kolkwaterkering, brug 301 in de Prins Hendrikkade over de O.Z. Kolk, vaste brug. Dit was de uitwatering van de Oudezijds Voor- en Achterburgwal in het IJ. De sluis dateert uit het begin van de vijftiende eeuw. Een kolk van een schutsluis is de ruimte tussen beide paren sluisdeuren.

Kolkwaterkering ¹ BRU0301 Vaste brug

Brug 302 in de Zeedijk over de Oudezijds kolk, vaste brug en de Kolkwaterkering, brug 301 in de Prins Hendrikkade over de O.Z. Kolk, vaste brug. Dit was de uitwatering van de Oudezijds Voor- en Achterburgwal in het IJ. De sluis dateert uit het begin van de vijftiende eeuw. Een kolk van een schutsluis is de ruimte tussen beide paren sluisdeuren. Is geen "echte" oude naam volgens Amstellodamum, naam is in gebruik bij Onderhoud bruggen

Koningsbrug ³ BRX0196 Vaste brug, administratief

Brug over de Herengracht tussen de Leidsestraat en het Koningsplein. Op zondag 16 januari 1752 om half zes 's avonds zakte deze brug ineen. Deze brug die drie bogen had, heette naar het aangrenzende plein. Naam is Koningsluis, BRU0029

Koningsluis ¹ BRU0029 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar het Koningsplein. In de eerste jaren van de zeventiende eeuw werd een deel van het Singel Koningsgracht genoemd, als hulde aan bondgenoot Koning Hendrik IV van Frankrijk. Het plein aan deze Koningsgracht kreeg daardoor de naam Koningsplein. De naam Koningsgracht heeft geen stand gehouden in tegenstelling tot de naam van het plein en de brug.

Korrelbrug ¹ BRU0143 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de familie Korrel, die van 1947 tot 1985 een melkzaak had in de Eerste Jan Steenstraat 4. Deze brug is tevens bedoeld als een eerbetoon aan de vele verdwenen kleine middenstanders uit de jaren vijftig, zestig en zeventig; een tijd waarin nog gepoft kon worden.

Korsjesbrug ² BRU0012 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar houtkoper Corsgen Jacobsz, die in de vijftiende eeuw een boomgaard had aan het Singel, even buiten de stad. De brug over het Singel kreeg daardoor zijn naam en vervolgens ook de steeg aan de andere kant van het Singel. Een andere voorgestelde naam voor deze brug was Korsjespoort, de naam van de voormalige Korsjespoort welke over kan gaan op de naam van de brug. Zie ook BRX0122

Korsjespoort ³ BRX0122 Brug, administratief

Naam van de voormalige Korsjespoort kan overgaan op de brug, BRU0012

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Korte brug ¹ BRU1999 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer op het Borneo-eiland ontleent haar naam aan haar geringe lengte. Zie ook Hoge Brug en Lage Brug.

Kortjewantsbrug ^{1,3} BRU0487 Basculebrug

De naam van deze basculebrug is ontleend aan het feit dat bij het doorvaren de schepen met hun want vastraakten, waardoor schade en vertraging ontstond. De brugwachter riep de schippers toe: 'Kort je want' en deze kreet werd vereeuwigd in deze brugnaam. Zij wordt ook wel abusievelijk aangeduid als Korte Wandbrug.

Kortjewantsbrugkering ¹ SLU0222 Waterkering

Veel gebruikte naam voor deze waterkering, deze grootste sluisdeur van Europa is gelegen in het verlengde van de Kortjewantsbrugkelder.

Kosterbrug ² BRX0031 Vaste brug, gesloopt

Deze brug overspande de Overtoomse Vaart en werd genoemd naar de H.G. Kosterstraat, die tegenwoordig de Gerard Brandtstraat heet. Deze brug verdween in 1904 bij de demping van deze vaart.

Kostverlorenbrug ³ BRX0123 Brug, administratief

Naar de Kostverlorenvaart, BRU0171

Kraaienpleinbrug ³ BRX0124 Basculebrug, administratief

Dit is een vroegere, naam voor de Gerben Wagenaarbrug. Deze brug is genoemd naar het naburige Kraaienplein, dat op zijn beurt zijn naam ontleent aan de vogelsoort, BRU0357

Kraansluis ¹ BRU0300 Vaste brug

De naam van deze vaste brug herinnert aan de Grote Kraan, die van 1643 tot 1841 aan het IJ stond en diende om masten in schepen te zetten en om steenblokken en geschut te lossen.

Kraanswaterkering ³ BRX0163 Brug, administratief

Andere naam voor de Kraansluis, zie ook BRU0300

Krijtbergbrug ³ BRU0003 Vaste brug

Nabijgelegen Rooms Katholieke Kerk genaamd de Krijtberg. Een andere naam voor deze brug is Krijtbergsluis, zie ook BRX0125

Krijtbergsluis ³ BRX0125 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, nabijgelegen R.K. Kerk genaamd de Krijtberg, zie ook BRU0003

Kruislaan (BWO kering) ¹ SLU0215 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering.

Kunst ¹ BRU1987 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Kunst uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Kunstwerk ⁷ SLU0218 Kunstwerk

Gebruikte naam voor deze waterkering.

L.H. Sarlouisbrug ¹ BRU0240 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Louis Hartog Sarlouis (1884-1942). Hij was oprichter van de Joodse H.B.S. en opperrabbin te Amsterdam van 1936 tot 1942. In 1942 werd hij afgevoerd naar Auschwitz, waar hij overleed.

Lage brug ¹ BRU1997 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer tussen het Borneo-eiland en Sporenburg ontleent haar naam aan haar geringe hoogte in vergelijking met de Hoge Brug (zie ook Korte Brug en Hoge Brug).

Lamong ¹ BRU1990 Vaste brug

Deze vaste brug op het Java-eiland, ontworpen door Architectenbureau Wintermans, is genoemd naar de Lamonggracht, die zij overspant. De Lamong is een rivier op het eiland Java in Indonesië.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Landlustbrug ³ BRX0126 Brug, administratief

Naar de nieuwe wijk genoemd, naam daarvan ligt niet in de straatnaam of iets dergelijks vast, zie ook BRU0383

Langebrug ² BRX0034 Vaste brug, gesloopt

De oudste brug over het Rokin, gebouwd in het midden van de 15de eeuw, had oorspronkelijk negen doorvaartopeningen. Door verbreding van de kademuur aan weerszijden van het Rokin werd zij steeds meer ingekort, zodat er in 1765 nog maar drie doorvaartopeningen over waren. In 1875 werd zij veranderd in een vaste brug, zij verdween bij de demping van het Rokin (1936). Alleen de naam Langebrugsteeg herinnert nog aan deze brug, die ruim drie en een halve eeuw het Rokin overspande.

Langebrug ³ BRU0356 Basculebrug

Dit was de oudste brug over de Binnen Amstel, waarschijnlijk daterend uit het midden van de vijftiende eeuw. Bij de demping van het Rokin in 1936 verdween deze brug. De Langebrug-steeg herinnert nog aan deze brug en geeft haar plaats aan. Overigens wordt ook de basculebrug, brug 356 over het Zijkanaal I in de Klaprozenweg, gezien haar lengte Langebrug genoemd. Een andere naam voor deze brug was Klaprozenbrug, deze naam in gebruik bij onderhoud bruggen

Lastagebrug ³ BRU0288 Vaste brug

Ligt in de Lastage

Latjesbrug ¹ BRU0050 Basculebrug

Oorspronkelijk bestond het dek van de voorganger van deze basculebrug uit dicht bij elkaar liggende latten en daarom werd zij Latjesbrug genoemd. Deze uit dicht bij elkaar liggende latten bestaande (latjes)brug leidde van de Overtoom naar het Pesthuis, dat tevens een krankzinnigengesticht was. Een oude Amsterdamse uitdrukking is dan ook: 'Jij moet over de Latjesbrug'. Deze brug werd ook wel Pestbrug genoemd, zie ook BRX0097.

Latjesbrug ³ BRX0197 Vaste brug, gesloopt

De tweede Latjesbrug was die, welke de Rozengracht met de molen de Victor verbond.

Latjesbrug ³ OUD0050 Ophaalbrug, gesloopt

Deze eerste brug leidde vroeger van de Overtoom naar het pesthuis. Daar het pesthuis tevens krankzinnigengesticht was, was een oude Amsterdamse uitdrukking "Jij moet over de Latjesbrug"

Lau Mazirelbrug ¹ BRU0259 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Mr. Laura Carola Mazirel (1907-1974). Zij was actief in het verzet tijdens de Duitse bezetting en op 27 maart 1943 betrokken bij de aanslag op het Bevolkingsregister aan de nabijgelegen Plantage Kerklaan. Ook redde zij, samen met Felix Halverstad en Walter Süskind veel mensen uit de Hollandsche Schouwburg aan de Plantage Middenlaan. Na de oorlog zette zij zich in voor zigeuners en homoseksuelen. In Osdorp is ook een straat naar haar vernoemd. Zie ook BRX0145.

Leeuwenbrug ² BRX0008 Vaste brug, gesloopt

Twee bruggen werden ooit Leeuwenbrug genoemd. De eerste was de Doelensluis, brug 220 die zo heette nadat er in de zestiende eeuw een leeuwenbeeldje op deze brug werd aangebracht. Na 1600 werd ze Doelenbrug genoemd en toen ze geheel van steen werd opgetrokken, veranderde haar naam weer in Doelensluis. Ook de Blauwbrug, brug 236 werd in de zeventiende eeuw Leeuwenbrug genoemd, omdat er vier leeuwen op de leuning van deze brug zaten, die toen nog een houten klapbrug was.

Leeuwenburghe Brug ² BRX0021 Brug, administratief

Dit was een oude naam voor de Petemayenbrug, brug 317 in de Bokkinghangen over de Zoutkeetsgracht.

Leeuwenhoeksbrug ³ BRX0127 Brug, administratief

Naast gelegen Anthonie van Leeuwenhoek stichting/instituut, BRU0187

Leidschepoort ³ BRX0128 Brug, administratief

Naar analogie van Zaagpoort, Raampoort, Weteringpoort, BRU0174

Leidsebrug ¹ BRU0174 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de stad Leiden, een andere verwijzing is naar Leidschepoort, Aan deze brug was ook een sabbatsketting aangebracht. Zie ook BRX0128

Lekkeresluis ¹ BRU0059 Vaste brug

Vroeger stonden er bij deze vaste brug kraampjes, waar onder andere een 'pannenkoek van de Lekkeresluis' gebakken werd.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Leliesluis ¹ BRU0061 Vaste brug

De naam van deze vaste brug is ontleend aan de gracht waaraan zij ligt. Deze gracht is op haar beurt weer genoemd naar de Oude Leliestraat. De Oude Leliestraat werd reeds in 1560 vermeld en ontleende haar naam aan het huis 'In de Witte Lelye' aan het Singel bij de Torensluis.

Licht ¹ BRU1988 Vaste brug

Deze vaste (kippen)brug voor voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Light uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Liesdelsluis ^{1,3} BRU0207 Vaste brug

De Liesdel in de naam van deze vaste brug betekent 'een laag land met lis begroeid'. Later werd Liesdel verbasterd tot Niezel (dit bestaat nog in Lange Niezel). Een andere voorgestelde naam is Niezelbrug, Niezel is mogelijke verbastering van liesdel, moerassig begroeid land (vgl Ton Koot). BRX0134

Lijnbaansbrug ¹ BRU0010 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Lijnbaanssteeg waarin zij ligt. Deze steeg dateert reeds uit de vijftiende eeuw, toen het Singel de buitenste gracht was en hier de lijnbanen van de touwslagerijen gevestigd waren op een soort industrieterrein.

Lof der Zotheidbrug ¹ BRU0394 Voetgangersbrug

Genoemd naar het hoofdwerk van de humanist Desiderius Erasmus (1467-1536)

Lombartsbrug ³ BRX0091 Brug, administratief

Vaste brug over de Oudezijds Voorburgwal voor de Enge Lombardsteeg, was eertijds van hout en heette Lombartsbrug. Waarom de oude schrijfwijze (zoals we die nog in de Lombardsteeg aantreffen) niet gehandhaafd bleef is ons niet duidelijk. Of was het vanwege de lommerd, dan diende de t een d te zijn. Misschien is deze schrijfwijze overgenomen uit het oude bruggenboek, waarin sprake is van de Lommertbrug.

Lommertbrug ¹ BRU0203 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de nabijgelegen Lommerd of Bank van Lening, gesticht in het jaar 1614. Een andere naam was Lombardsbrug, BRX0091.

Looierssluis ¹ BRU0103 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de gracht waaraan zij ligt. Deze naam herinnert aan de leerlooierijen en de huidenhandel, die hier in de zestiende eeuw gevestigd waren.

Los Postbruggetje ³ BRU0374 Duiker

In de buurt gebruikte naam.

Louis J. Welterbrug ¹ BRU0794 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Osdorp is genoemd naar mr. Louis J. Welter (1910-1943). Hij was onder de schuilnaam 'Kriek' actief in het Javaanse verzet tijdens de Japanse bezetting van Nederlands Indië (1942-1945). Hij stelde een rapport samen met veel militaire en politieke informatie, die een geallieerde invasie zou kunnen bespoedigen. Ook hielp hij bij het bouwen van een illegale zender in de buurt van Bandoeng. De brug was bijna operationeel, toen L.J. Welter in september 1942 werd gearresteerd. In mei 1943 werd hij ter dood veroordeeld en onthoofd.

Lucas Jansz. Sinckbrug ¹ BRU0036 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Lucas Jansz Sinck. Hij was de stadslandmeter, die samen met Hendrik Staets, Frans Oetgens en Henrick de Keijser de Uitleg van 1612 voorbereidde en gedeeltelijk uitvoerde en hij legde hiermee het fundament van de Amsterdamse grachtengordel.

Luiebrug ² BRX0030 Ophaalbrug, gesloopt

Dit was een houten ophaalbrug over de Overtoomse Vaart bij de Singelgracht. Zij werd zo genoemd, omdat zij heel langzaam open en dicht ging. Zij verdween bij de demping van de Overtoomse Vaart in 1904.

Lyceumbrug ² BRU0410 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer met beeldhouwwerken van Hildo Krop, verwijst naar het nabijgelegen Amsterdams Lyceum.

M.S. Vaz Diasbrug ^{1,3} BRU0238 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar Mozes Salomon Vaz Diaz (1882-1963), oprichter van het Persbureau M.S. Vaz Dias, dat in 1934 opging in het mede door hem opgerichte Algemeen Nederlands Persbureau (A.N.P.). Zie ook BRX0104 voor de onofficiële naam van deze brug.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

M.S. Vaz Diasbrug ^{1,3} OUD0238 Ophaalbrug, administratief

Maasbrug ² BRU0403 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer, is genoemd naar de rivier de Maas, die in Frankrijk ontspringt en vanaf Maastricht door ons land stroomt.

Machineslootbrug ¹ BRU0358 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel De Baarsjes houdt de herinnering levend aan een van de vroegere namen van de huidige Admiralengracht (zie ook Molenslootbrug). Andere voorgestelde naam is Ambachtsbrug naar de naast gelegen ambachtsschool.

Magere Brug ^{1,3} BRU0242 Ophaalbrug

Omstreeks 1670 werd er een ophaalbrug over de Amstel gelegd, die zo smal was, dat ze alleen geschikt was voor voetgangers. Hoewel deze brug officieel Kerkstraatbrug heette (naar de Lange Kerkstraat), werd zij in de volksmond hardnekkig 'Magere brug' genoemd. Vervolgens werd deze naam door het stadsbestuur overgenomen. Het verhaal over de dames Mager, die daar in de buurt woonden, behoort tot het rijk der fabelen. Uit oude afbeeldingen blijkt dat de oude brug van een eenvoudige houtconstructie was, het dek van het vaste gedeelte was gelegd op eenvoudige houten jukken, terwijl het beweegbare middengedeelte gevormd werd door een ophaalbrug met 1 klap. In 1772 kreeg ze een dubbele val en in 1871 werd de brug geheel gesloopt en vervangen door een brug met negen doorvaarten.

Majang ¹ BRU1986 Vaste brug

Deze vaste brug op het Java-eiland, ontworpen door Architectenbureau Wintermans, ontleent haar naam aan de Majanggracht, die zij overspant. De Majang is een rivier op het eiland Java in Indonesië.

Makelaarsbruggetje ^{1,3} BRU0105 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer werd in 1893 op initiatief en voor rekening van F. Olie gebouwd en in 1907 aan de Gemeente overgedragen. Zij wordt in de volksmond ook wel Tabaksbruggetje genoemd. Dit is een andere naam voor het Makelaarsbruggetje over de Oudezijds Voorburgwal bij de Sint Barberenstraat. Zij wordt ook wel Brug der Tabakieten genoemd, omdat men door de Sint Barberenstraat uitkomt in de Nes bij Frascati, waar vroeger de tabaksveilingen gehouden werden, zie ook BRX0102.

Manegebrug ² BRU0569 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer, ontworpen door Piet Kramer, in het Amsterdamse Bos is genoemd naar de naburige Manege.

Mariniersbrug ^{1,3} BRU0272 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar de nabijgelegen Marinekazerne. Een andere naam voor deze brug was Dijkgrachtbrug of Pijpbrug, dit waren onofficiële namen voor de Mariniersbrug. De naam van deze brug is afkomstig van het water dat zij overspant, de Dijkgracht. Zie ook BRX0080

Marktbrug ³ BRX0131 Brug, administratief

Vergelijkbare brug 324. Beide grote bruggen die toegang geven tot Centrale Markt, benoemd naar vroegere respectievelijk huidige bestemming van terrein, BRU0382

Markusbrug ³ BRU0284 Vaste brug

Deze brug ontleende haar naam aan het Lastage eiland Marken, ook wel Valkenburg geheten. Zij lag over de Houtkoperswal voor de Valkenburgerstraat.

Marnixbrug ³ BRU0175 Vaste brug

Dit is de meest opvallende brug in de Marnixstraat, deze naam wordt in deze buurt veel gebruikt.

Martelaarsbrug ² BRX0029 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag in de Nieuwendijk over de Martelaarsgracht en verdween bij de demping van deze gracht, die waarschijnlijk genoemd is naar een huis waar de 'martelaar' uithing.

Meerbrug ¹ BRU0308 Vaste brug

De naam van deze vaste brug in Kadoelen is ontleend aan de omliggende buurtschap, dat 't Meertje heet en dat voor de annexatie van 1921 bij Landsmeer hoorde.

Meerbrugsbrug ³ BRU0369 Vaste brug

Naamsverwijzing onbekend.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Meeuwenpleinbrug ² BRU0491 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar het nabijge Meeuwenplein, dat op haar beurt weer vernoemd is naar de vogelfamilie.

Melkmarktsbrug ³ BRU0013 Vaste brug

Gedeelte Prins Hendrikkade tussen deze brug en de Haarlemmersluis, heet in de volksmond Melkmarkt

Melkmeisjesbrug ^{1,3} BRU0016 Vaste brug

Omdat er vroeger op de Brouwersgracht bij de Herenmarkt een melkmarkt gehouden werd, werd dit vaste voetgangersbruggetje toentertijd Melkmarktsbrug genoemd. Nadat er vlak bij deze brug een uitspanning kwam, waar een melkmeisje op het uithangbord stond, werd deze brug naar haar genoemd.

Melkmeisjesbrug ^{1,3} OUD0016 Ophaalbrug, gesloopt

De melkmeisjesbrug was eens een ophaalbrug, nu is het een vaste brug.

Melkwegbrug ² BRU1900 Ophaalbrug

Deze naam verwijst naar de toegangbrug voor het Melkwegtheater.

Metro C.S. schotbalkkering ¹ SLU0219 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering

Metro-emplacement ² BRU9083 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Diemen Zuid ² BRU1607 Vaste brug

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Diemen Zuid ² BRU1618 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Gaasperplas ² BRU1615 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Gein Oost ² BRU1629 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Gein West ² BRU1627 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Reigersbos Oost ² BRU1623 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Reigersbos West ² BRU1621 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Reigersbos West ² BRU1622 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Metrostation Venserpolder ² BRU1604 Viadukt

Genoemd naar het metrostation.

Metrostation Verrijn Stuart ² BRU1609 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Minnebroersbrug ² BRX0001 Vaste brug, administratief

Dit is, even als de Molsteegbrug, een oude naam voor Oudekerksbrug, brug 260 over de O.Z. Voorburgwal en de Oude Kennissteeg. De Oude Kennissteeg is een verbastering van Oudekerkssteeg. Oorspronkelijk heette deze straat Minderbroeders-, Barvoetsbroeders-, of Grauwmonnikensteeg. Een minderbroeder behoort tot de kloosterorde van de Franciscanen.

Mirakelbrug ^{1,3} BRU0152 Vaste brug

Over de oorsprong van de naam van deze vaste brug in stadsdeel Westerpark wordt in het duister getast. Wellicht bevat deze naam een verwijzing naar het Mirakel van Amsterdam, dat plaatsvond in de Kalverstraat op 15 maart 1345. Een doodzieke man ontving toen een hostie, die hij kort daarop uitbraakte. Een vrouw ving het braaksel op en wierp dit in het vuur. De volgende dag vond zij de hostie ongedeerd in het vuur terug en ook kon de vrouw de hostie uit het vuur halen zonder zich te branden. Het Mirakel van Amsterdam was hiermee geboren en Amsterdam werd een bedevaartplaats met een Heilige Stede en een Heiligeweg. De jaarlijkse Stille Omgang herinnert nog aan dit Mirakel. Waarschijnlijk verzamelde de processiegangers uit Haarlem, Beverwijk en omstreken zich bij deze brug om daarna aan de Omgang deel te nemen.

Mirakelbrug ^{1,3} OUD0152 Basculebrug, gesloopt

Deze enkelvoudige basculebrug werd in 1928 gebouwd met dezelfde structuur als de Willemsbrug. Deze brug werd al Mirakelbrug genoemd maar welk mirakel hieraan ten grondslag ligt is ons onbekend, zie ook BRU0152

Moddermolenbrug ³ BRU0230 Vaste brug

Dit is een onbekende naam voor deze brug. Zie ook BRX0141.

Moddermolensluis ³ BRX0141 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, zie ook BRU0230

Moeder Alacoquebrug ¹ BRU0789 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Osdorp is genoemd naar Moeder Alacoque (1892-1956), een Nederlandse non, die tijdens de Japanse bezetting van Nederlands Indië (1942-1945) veel gevangenen geholpen heeft. Zij was moeder-overste van het Charitas Ziekenhuis te Palembang op Sumatra. Hierin waren een aantal personen als patiënt opgenomen, die betrokken waren bij de verspreiding van oorlogsnieuws en de smokkel van geld en medicamenten naar gevangenenkampen in Palembang.

Molbrug ² BRX0039 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de N.Z. Achterburgwal ter hoogte van de huidige Molsteeg, die genoemd is naar het huis 'De Mol', dat hier in de zestiende eeuw gestaan heeft. Zij is in 1867 gesloopt voor de aanleg van de Spuistraat.

Molenbrug ³ BRX0132 Brug, administratief

Te noemen naar de voormalige molen op de Zeedijk, BRU0211

Molenpadsbrug ³ BRU0370 Vaste brug

Veel gebruikte naam voor deze brug in het Twiske.

Molenslootbrug ¹ BRU0359 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel De Baarsjes houdt de herinnering levend aan een van de vroegere namen van de huidige Admiralengracht (zie ook Machineslootbrug). Andere voorgestelde naam was Jan Evertsenbrug, bruggen over de Admiralengracht genoemd naar de Admirals, waarnaar ook de aansluitende straten zijn genoemd

Molensluis ³ BRX0133 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, te noemen naar de voormalige molen op de Zeedijk, zie ook BRU0211

Molensteegbrug ² BRU0211 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Molensteeg, waarin zij ligt. De naam van deze steeg verwijst naar een molen, die ooit aan de Zeedijk gestaan heeft, maar die voor 1357 al verdwenen is. Er was ook nog een Molensteegbrug over de N.Z. Achterburgwal, maar deze werd gesloopt bij de demping van dit water in 1867 voor de aanleg van de Spuistraat. Enkele andere voorgestelde namen waren Molenbrug of Molensluis te noemen naar de voormalige molen op de Zeedijk, zie BRX0132 en BRX0133.

Molenwetering (BWO kering) ¹ SLU0214 Waterkering

Gebruikte naam voor deze waterkering

Molsteegbrug ² BRX0019 Vaste brug, administratief

Dit is, evenals de Minnebroersbrug, een oude, onbekende naam voor de Ouderkerksbrug, brug 206 over de O.Z. Voorburgwal.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Molukkenstraat (BWO kering) ¹ SLU0213 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering.

Montelbaansbrug ² BRU0280 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Montelbaanstoren, daterend uit de zestiende eeuw. Over de herkomst van de naam Montelbaan is weinig met zekerheid bekend.

Moordenaarsbrug ² BRX0046 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de Brouwersgracht bij de Baangracht. De naam herinnert aan een moordenaar die werd gevonden in een huis op de hoek van de Wagenstraat. De brug werd omstreeks 1810 afgebroken.

Mozartbrug ³ BRU0405 Vaste brug

Mozartkade sluit bij brug aan, Beethoven en Mozart zijn dan beide benoemd

Mr. J. J. van der Veldebrug ¹ BRU1939 Basculebrug

Deze basculebrug voor fiets- en voetverkeer ontleent haar naam aan mr. Jonas Jacob van der Velde (1887-1980), die van 1948 tot 1953 wethouder van Amsterdam was voor zowel Publieke Werken als voor Volkshuisvesting. Hij stimuleerde de versnelde uitvoering van het Algemeen Uitbreidingsplan en onder zijn leiding werd het 50.000 woningenplan vastgesteld, evenals het tracé van de nabijgelegen IJtunnel.

Muiderbrug ² BRX0044 Vaste brug, gesloopt

Dit houten bruggetje over de Leprozengracht verdween in 1882, toen de Leprozen- en de Houtgracht gedempt werden om plaats te maken voor het huidige Waterlooplein. Het bruggetje was genoemd naar de stad Muiden.

Muiderpoortbrug ³ BRU0265 Vaste brug

Naar analogie van Zaagpoort, Raampoort, Weteringpoort. Om kans op verwarring te voorkomen werd achter de naam eventueel "brug" toegevoegd.

Muntsluis ¹ BRU0001 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Munttoren, die een restant is van de oude Regulierspoort. In het gebouw naast de Munttoren werd in de zeventiende eeuw enige tijd munt geslagen. Sindsdien is de naam Munt hieraan verbonden gebleven.

Museumbrug ¹ BRU0082 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar het nabijgelegen Rijksmuseum, dat in 1883 gebouwd is door Pierre Cuypers.

Muzenbrug ³ BRX0419 Vaste brug, administratief

Deze vaste brug is genoemd naar het nabije Muzenplein. In de Griekse mythologie zijn de muzen de dochters van Zeus en de godinnen van de kunsten en wetenschappen. Zij vormt een eenheid met de Kindertjesbrug, brug 420 over de Boerenwetering.

Muziekbrug ³ BRU0409 Vaste brug

Als brug 407, bovendien nabijheid Muzieklyceum

Nassaubrug ³ BRU0166 Vaste brug

Nassaubrug. Zie vroegere motivering bij brug 178, BRU0178.

Nesciobrug ^{1,3} BRU2013 Hang-Tuibrug

Nescio ("ik weet niet") is het pseudoniem van de schrijver Jan Hendrik Frederick Grönloh (1882-1961), bekend van de novellen als "de uitvreter" en "Titaantjes". Hij maakte graag wandelingen in de omgeving van de naburige Diemerzeedijk en het Buiten-IJ. Een andere naam voor deze brug is de Ritssluiting

Niek Engelschmanbrug ¹ BRU0106 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Niek Engelschman (1914-1988), die zich ook wel Bob Angelo noemde. Hij was zeer actief in de strijd voor emancipatie van homoseksuelen en was oprichter van het C.O.C. Deze brug biedt een goed uitzicht op het Homomonument aan de Westermarkt. Een andere voorgestelde naam was Hendrik de Keyserbrug, op of nabij deze brug heeft men het beste gezicht op het belangrijkste bouwwerk van Hendrik de Keyser, zie ook BRU0077.

Nieuwe Amstelbrug ¹ BRU0101 Dubbele Basculebrug

Bij de oplevering in 1903 van deze, mede door Berlage ontworpen, dubbele basculebrug in stadsdeel Oud-Zuid was dit de nieuwste brug over de Amstel. De Hoge Sluis werd ook wel Amstelbrug genoemd maar deze brug was nieuwer, vandaar de Nieuwe Amstelbrug, zie ook BRX0077.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Nieuwe Amstelbrug ³ OUD0101 Vaste brug, gesloopt

Deze brug dateert uit 1903, in 1971 werd deze brug hersteld. Een oude foto geeft de werkzaamheden aan de bouwput aan in 1901. Zie ook BRU0101

Nieuwe Brug (hoog waterkering) ¹ SLU0201 Sluis

Gebruikte naam voor deze hoogwaterkering.

Nieuwe Haarlemerschutsluis ¹ SLU0107 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis

Nieuwe Hoogpoortsbrug ² BRX0092 Vaste brug, administratief

Dit is een oude naam voor de huidige Bushuissluis, brug 224 over de Kloveniersburgwal bij de Nieuwe Hoogstraat. De Oude en de nieuwe Hoogstraat ontleen hun naam aan het feit dat zij iets hoger liggen dan de omringende straten.

Nieuwe Koekjesbrug ³ BRX0195 Voetbrug, administratief

Zie de Koekjesbrug BRU0195

Nieuwe Vaart waterkering ¹ SLU0203 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering

Nieuwebrug ^{1,3} BRU0303 Vaste brug

De eerste houten brug over het noordelijk gedeelte van het Damrak werd gebouwd tussen 1402 en 1421. Toen deze later vervangen werd door een stenen vaste brug, kreeg deze de naam Nieuwebrug. In oude stukken wordt deze brug ook wel Uiterstebrug genoemd.

Nieuwekerksbrug ² BRX0043 Vaste brug, administratief

Deze brug lag over de N.Z. Voorburgwal bij de Nieuwe Kerk. Zij werd ook wel Kerkxbrug genoemd en werd gesloopt bij de demping van de N.Z. Voorburgwal in 1884.

Nieuwemeerschutsluis ¹ SLU0109 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis. De Nieuwe Meersluis (in de wandeling vaak Schinkelsluis genoemd) is een schutsluis in de Nederlandse plaats Amsterdam. De sluis bevindt zich op de plaats waar de Schinkel uitkomt op de Nieuwe Meer. De sluisdeuren zijn schuifdeuren op rails, waarbij opvallend is dat het wegverkeer over de gesloten sluisdeur kan rijden. De deuren zijn breed genoeg voor motorvoertuigen, maar alleen fietsers en bromfietzers mogen er gebruik van maken. Tussen de Schinkelsluis en de Nieuwe Meer bevindt zich de Schinkelbrug. De sluis valt onder de Dienst Binnenwaterbeheer van de gemeente Amsterdam en maakt deel uit van de Staande Mastroute tussen Zeeland en Groningen.

Nieuwendammer Kerkepadsbrug ³ BRU0372 Vaste brug

Brug 364, 372, 377, deze 3 bruggen heten in de volksmond alle drie feitelijk Kerkepadsbrug, ter onderscheiding lijkt het beter de naam van het dorp in de benaming op te nemen

Nieuwe-wercksbrug ³ BRU0063 Vaste brug

Hoofdtoegang tot de Jordaan "Nieuwe Werck" is oudere naam voor deze buurt

Nieuwmarkt waterkering ¹ SLU0202 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering, is "echte" oude naam

Niezelbrug ³ BRX0134 Brug, administratief

Niezel is mogelijke verbastering van liesdel, moerassig begroeid land (vgl Ton Koot), zie ook BRU0207

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Nijlpaardenbrug ¹ BRU1907 Ophaalbrug

Het idee voor de naam van deze ophaalbrug voor fiets- en voetverkeer is afkomstig van Alexander van den Boogert, die gelezen had, dat er vele duizenden jaren geleden nijlpaarden in de buurt van Artis rondgelopen hebben. Hij wilde de nijlpaarden terug naar Artis halen door aan de voet van de nieuw te bouwen brug als kunstwerk een beeldengroep van een aantal nijlpaarden half in en half uit het water te laten plaatsen. Hoewel dit plan door de Kunstraad werd afgewezen, is dit idee toch aan de brug verbonden gebleven. De brug werd officieel Nijlpaardenbrug genoemd en de naambordjes kregen de vorm van een nijlpaard. Vervolgens werd de Nijlpaardenbrug opgenomen in een fietsroute, die de Oostelijke Eilanden onderling moest verbinden en die deze Eilanden ook moest laten aansluiten op de Kadijken en de Plantagebuurt. In deze route waren vijf bruggen opgenomen, waarvan er twee al een naam hadden, namelijk de Nijlpaardenbrug en de Kippebrug, die al jaren in de volksmond zo heette. Omdat deze bruggen beide een diersoort in de naam hadden, stelden Van den Boogert en Sonja van Meir met succes voor de overige drie bruggen ook naar een diersoort te vernoemen, mede gezien de aanwezigheid van Artis. Alle vijf bruggen werden op 14 maart 1987 feestelijk geopend door de toenmalige wethouder Van der Vliet, de initiatiefnemers en een ezel (zie ook Ezels-, Pelikaan, Witte Kat en Kippebrug).

Nollewoudsbrug ³ BRU0432 Duiker

Nabijgelegen boerderij Nollewoud

Noordpoolbrug ³ BRU0349 Basculebrug

Straatnamen in naaste omgeving herinneren aan tochten in de Noordelijke IJszee

Noordschebrug ³ BRU0054 Vaste brug

Ter herinnering aan de Noordsche Compagnie die aan de Keizersgracht ten noorden van de brug haar pakhuizen had (Groenlandsche pakhuizen)

Oesjes of Osjesbrug ² BRX0015 Ophaalbrug, administratief

Dit is een oudere naam voor de Kortjewantsbrug, brug 487 over de Schippersgracht bij de Prins Hendrikkade.

Oesjesduiker ¹ BRU0114 Duiker

De naam van deze duiker is afkomstig van het uithangbord 't Osje, dat vroeger bij een slager op de hoek van de Oostenburgergracht was aangebracht.

Oesjesduiker ³ OUD0114 Ophaalbrug, gesloopt

Dit was de vroegere houten ophaalbrug, ook wel de Oostenburgerbrug geheten.

Oetewalerbrug ^{1,3} BRU0189 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar het dorp Oetewaal, of Outewaal of Houtewaal, dat vroeger aan de Zeedijk lag ter hoogte van de huidige Muiderpoort. Het dorp, dat reeds in 1387 wordt genoemd, werd in 1575 door de Spanjaarden platgebrand en in 1651 door een stormvloed geteisterd, maar steeds weer opgebouwd. In 1658 is het door de gemeente Amsterdam geannexeerd. De Linnaeusstraat heette voor 1878 Oetewalerweg en was de weg van Oetewaal naar Watergraafsmeer. Ter plaatse van de huidige Linnaeusstraat liep vroeger het Oeterwalerpad. Oeterwalerbrug is een "echte" oude naam

Oetewalerbrug ^{1,3} BRX0006 Vaste brug, gesloopt

Dit is een oudere naam voor de Dageraadsbrug, brug 353 over de Nieuwe Vaart bij de Sarphatistraat. Deze brug is genoemd naar het dorp Oetewaal, dat hier vroeger lag. Deze oude brugnaam leeft nog voort in de huidige en officiële Oetewalerbrug, brug 189, die voor de Middenweg over de Ringdijk van de Watergraafsmeer ligt. Waterverf tekening van G. Lamberts uit 1817.

Oetewalerbrug ^{1,3} BRX0198 Draaibrug, gesloopt

De Oeterwalerbrug oorspronkelijk Papenkerksbrug geheten, werd in 1675 in het verlengde van de Schans nabij het Bolwerk Oetewaal over de Nieuwevaart gebouwd.

Oetewalerbrug ^{1,3} OUD0189 Ophaalbrug, gesloopt

De Oeterwalerbrug was oorspronkelijk een stenen welfbrug, in 1903 kwam er deze beruchte smalle wipbrug, die in 1924 door de huidige vaste stenen brug werd vervangen.

Oetgenssluis ³ BRU0038 Vaste brug

Ter ere van de samensteller en van de uitgever (tevens initiatiefnemer) van het befaamde Grachtenboek.

Oliekoekensluis ² BRX0020 Brug, administratief

Dit was een vroegere naam voor de Papiermolensluis, brug 57 over de Brouwersgracht bij de Korte Prinsengracht, zo genoemd omdat vroeger een aantal olie- en pannenkoekenbaksters hier hun kraampje hadden.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Olympiabrug ³ BRX0106 Brug, administratief

Geeft toegang tot de zg. Godenbuurt, BRU0411

Omvalbrug ² BRU0429 Hefbrug

Naar de naastgelegen weg de Omval.

Oost Indische brug ³ BRU0223 Vaste brug

Gedeelte Kloveniersburgwal ten zuiden van Oude Hoogstraat heette vroeger Oost Indische kaai. Brug 224 over Kloveniersburgwal voor de Oude Hoogstraat heeft reeds een naam (Bushuissluis).

Oosterbeerbrug ³ BRU0354 Vaste brug

Voorgestelde naam Zeeburgerbrug vervangen door Oosterbeerbrug eventueel 't Fune(n). Ongeveer ter plaatse bevond zich in de Singelgracht een van de twee Steenen Beeren, die het zeewater verhinderen de Singelgracht binnen te dringen. Voormalig bolwerk Oosterbeer ontleende er zijn naam aan. Sluizen onder huidige brug hebben ook nog soortgelijke functie (Dageraadwaterkering), bovendien is naam 't Fune(n) voor de brug in gebruik bij Onderhoud Bruggen PW.

Oosterdoksbrug ³ BRU0485 Basculebrug

Deze naam verwijst naar het Oosterdok waar je uitkomt als je deze brug passeert

Oosterdoksbrug ³ DRA0277 Draaibrug, gesloopt

Deze draaibrug is gesloopt en werd vervangen door brug 485, dit objectnummer wordt gebruikt om de historische gegevens van deze brug te behouden. Zie ook BRU0485 voor deze basculebrug.

Oosterdoksdraaibrug ² BRU2270 Draaibrug

Is een veel gebruikte naam welke door de afdeling KunstWerken zo wordt genoemd.

Oostertoegang ¹ BRU0276 Hefbrug, in opslag

Naam Oostertoegang vervangen door Harderwijkerbrug. Brug heet officieel Oostertoegang. Deze lelijke naam beter vervangen door Harderwijkerbrug, zulks naar de bestemming van de aan steiger B afvarende boten. Op het stationseiland sluiten dan aan de Oostzijde bruggen aan, genoemd naar de twee eertijds befaamde, thans dode Zuiderzee steden Kampen en Harderwijk. Mogelijkheid tot verwarring als bij brug 147

Oostertoegang ³ DRA0276 Draaibrug, gesloopt

Deze draaibrug is gesloopt om plaats te maken voor een hefbrug, dit objectnummer wordt gebruikt om de historische gegevens van deze brug te behouden omdat het nummer overgegaan is op de hefbrug. Zie OUD0276.

Oostertoegang ³ OUD0276 Hefbrug, gesloopt

Brug is gesloopt, deze brug is genoemd naar het water van de Oostertoegang, waarover zij lag. De brug is in het kader van de aanleg van de IJtram gedemonteerd en opgeslagen. Het voornemen is de brug op te nemen in het uitbreidingsplan Houthavens van het stadsdeel Westerpark.

Oranje Nassaubrug ³ BRX0114 Brug, administratief

Naam is een ruimere uitleg van Nassaubrug. Zie ook BRU0136

Oranjebrug ¹ BRU0146 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug ontleent haar naam aan de straat waarin zij ligt. De herkomst van deze straatnaam is onzeker. Mogelijk verwijst zij naar het huis 'De Prins van Oranje', dat hier vroeger dicht bij de Haarlemmerdijk heeft gestaan.

Osdorperbrug ³ BRU0178 Vaste brug

Voorgestelde naam Nassaubrug is beter af voor brug 166, deze brug Osdorperbrug noemen. Tegenover het voormalig bolwerk Osdorp

OsJessluis ² BRX0040 Vaste brug, gesloopt

Deze brug, genoemd naar de naburige ossenmarkt, lag in de Kalverstraat over het Spui tot deze gedempt werd in 1882. De sluis zelf vormde de verbinding tussen het water van het Spui en dat van de Amstel (zie ook Bintwijkersluis).

Oud Entrepotdokschluis ¹ SLU0104 Sluis

Gebruikte naam voor deze schluis

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Oude Kinkerbrug ¹ BRU0169 Vaste brug

Zie Kinkerbrug voor de verklaring van deze vaste brug. Deze brug is ouder dan de Kinkerbrug, vandaar Oude Kinkerbrug. BRU0266

Oude Koekjesbrug ³ BRU0131 Vaste brug

Reeds voorgesteld was de naam, Kankerbrug, maar werd ook Oude Koekjesbrug genoemd, een andere gebruikte naam was Diemerbrug, zie ook BRX0147 en BRX0148.

Oudebrug ² BRX0047 Vaste brug, gesloopt

Deze brug over het Damrak was de oudste brug van Amsterdam, en dateert uit begin veertiende eeuw. Zij verbond toen de Oude en de Nieuwe Zijde van de stad. De brug verviel toen dit gedeelte van het Damrak in 1885 werd gedempt. De beide Oudebrugstegen wijzen nog de plaats aan van de oude brug. Op de plaats waar de Oudebrug lag, bevindt zich nu de kade langs de noordzijde van de in 1905 geopende Beurs van Berlage.

Oudekerksbrug ¹ BRU0206 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de nabijgelegen Oude Kerk, de oudste kerk van Amsterdam. Deze kerk dateert vermoedelijk van 1306 en is gewijd aan Sint Nicolaas. Is "echte" oude naam

Oudeliedenbrug ³ BRX0139 Brug, administratief

Gebruikte naam voor deze brug waarvan de naamgeving onbekend is. zie ook BRU0048

Oudezijdscholkschutsluis ¹ SLU0108 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis.

Oudshoornbrug ³ BRU0247 Vaste brug

Willem van Oudshoorn was de architect van het Paleis voor Volksvlucht.

Ouwe Franssenbrug ³ BRU0142 Ophaalbrug

Voorgestelde naam Ouwe Franssenbrug wijzigen in (Ouwe) Franssenpadbrug. Naam wordt af en toe nog gebruikt, Willemstraat is Gedempte Goudsbloemgracht, nog eerder Ouwe Franssenpad genoemd, zie ook BRX0158.

Ouwe Franssenpadbrug ³ BRX0158 Brug, administratief

Naam wordt nog gebruikt, Willemstraat is Gedempte Goudsbloemgracht, nog eerder Ouwe Franssenpad genoemd, zie ook BRU0148

Overtoomsesluis ¹ BRU0199 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar de Overtoom. In het algemeen is een overtoom een dam waar schepen overheen getrokken werden. De Amsterdamse Overtoom werd in de veertiende eeuw aangelegd in de Schinkel. Voor de demping in 1904 heette de Overtoom de Heiligewegse- of de Overtoomsevaart. Een andere voorgestelde naam was Dubbelebuurtbrug, de naam Dubbelebuurtbrug leeft in volksmond, de zogenaamde Dubbelebuurt ligt tussen Overtoom en Vondelpark, ten westen van Vondelkerkstraat, zie ook BRX0112.

Overtoomsesluis ³ BRX0189 Dubbele Ophaalbrug, gesloopt

De Overtoomsesluis naar een foto van Jacob Olie, mei 1893, hier wordt de brug als een dubbele ophaalbrug weergegeven.

Overtoomsesluis ³ OUD0199 Ophaalbrug, gesloopt

De Overtoomsesluis op een tekening van G. Lamberts (1776-1850), hier wordt de brug als een vaste brug aangegeven.

P.L. Kramerbrug ² BRU0400 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Pieter Lodewijk Kramer (1881-1961). Hij was een architect van de Amsterdamse School, die betrokken was bij de bouw van het Scheepvaarhuis. Hij is vooral bekend geworden door de meer dan 220 bruggen, die hij heeft vormgegeven, vaak in samenwerking met beeldhouwer Hildo Krop (1884-1970). Deze brug is er één van. Andere voorgestelde naam was Rivierenbrug, gelegen aan de enige Amsterdamsche "rivier", geeft deze brug toegang tot de zgn. Rivierenbuurt

Paerlbrug ² BRX0093 Duikerbrug, administratief

Dit was een voorganger van de Paerlduiker, brug 91 die de Oostelijke Eilanden Wittenburg en Kattenburg verbindt. De Paerl was een bierbrouwerij, die vroeger op Wittenburg gevestigd was.

Paerlduiker ^{1,3} BRU0091 Duiker

Deze duiker ontleent zijn naam aan de brouwerij 'De Paerl' die in het midden van de zeventiende eeuw op Wittenburg door Reinst en Grootenhuizen werd gebouwd, zie ook BRX0093

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Paleis voor Volksvlijtbrug ³ BRU0248 Vaste brug

Naamsverwijzing naar het paleis

Palingbrug ³ BRX0206 Vaste brug, administratief

Zo wordt gezien haar vorm de Nesciobrug, BRU2013 over het Amsterdam Rijnkanaal, in de volksmond genoemd.

Palmbrug ³ BRX0159 Brug, administratief

Naar analogie van Oranjebrug voor Binnen Oranjestraat: Dommmerbrug leeft in de volksmond, maar deze naam als beter voorstel aangegeven, zie ook BRU0148

Panamabrug ² BRU1965 Vaste brug

Deze vaste bruggen zijn genoemd naar de Panamalaan, waarin zij liggen. De naam Panama is ontleend aan het Panamakanaal, dat tussen 1900 en 1914 gegraven is dwars door de landengte van Panama in Midden Amerika.

Panamabrug ² BRU1966 Vaste brug

Deze vaste bruggen zijn genoemd naar de Panamalaan, waarin zij liggen. De naam Panama is ontleend aan het Panamakanaal, dat tussen 1900 en 1914 gegraven is dwars door de landengte van Panama in Midden Amerika.

Pansemertbrug ¹ BRU0124 Vaste brug

De naam van deze vaste brug herinnert waarschijnlijk aan de pensmarkt die hier in de zeventiende eeuw gehouden werd. Een andere verklaring is dat deze brug zijn naam ontleent aan de apotheker Hendrick Cornelisz Panser, die omstreeks de tweede helft van de zeventiende eeuw op de Egelantiersgracht woonde en daar zeer bekend was.

Papenbrug ² BRX0037 Vaste brug, gesloopt

Deze brug over het Damrak werd rond 1475 gebouwd en werd, ondanks felle protesten van Justus van Maurik (1846-1904), gesloopt in 1885 voor de gedeeltelijke demping van het Damrak. De huidige Papenbrugsteeg wijst de plaats aan waar deze brug gelegen heeft. Over de verklaring van deze brugnaam bestaat een zestiende-eeuws verhaal, dat vertelt over een oude vervallen brug over het Damrak, die op een Vastenavond door enige geestelijken in brand werd gestoken. Daardoor kreeg de herstelde of vernieuwde brug de naam Papenbrug. Een andere mogelijkheid is dat de geestelijkheid van deze brug gebruik maakte om van de Oude naar de Nieuwe Kerk te lopen.

Papeneilandsbrug ² BRX0036 Vaste brug, administratief

Dit is een vroegere naam voor de Lekkere Sluis, brug 59 over de Prinsengracht bij de Brouwersgracht. De naam Papeneiland herinnert waarschijnlijk aan de Karthuizer monniken, die hier vroeger hun bezittingen hadden.

Papenkerksbrug ² BRX0007 Vaste brug, administratief

Dit is een vroegere naam voor de Dageraadsbrug, brug 353 over de Nieuwe Vaart, zo genoemd, omdat het voormalige dorp Oetewaal, dat hier lag, na de Alteratie van 1578 rooms bleef.

Papiermolensluis OUD0057 Vaste brug, gesloopt

Op 30 januari 1766 's middags om 12 uur stortte deze brug plotseling in, er waren geen slachtoffers. De brug is in hout hersteld, maar later toch afgebroken. De naam is overgegaan op de huidige brug, BRU0057

Papiermolensluis ¹ BRU0057 Vaste brug

De naam van deze vaste brug is ontleend aan het uithangbord 'De Papiermolen' aan het hoekhuis, waar een papierverkoper woonde.

Paraboolbrug ³ BRX0164 Brug, administratief

Vanwege de ronde bogen die op deze brug aanwezig zijn, zie ook BRU0016

Parkbrug BRX0204 Brug, administratief

Parkbrug is een synoniem voor de Latjesbrug.

Parnassusbrug ² BRU0415 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer, ontleent haar naam aan de Parnassus, een berg in Griekenland. In de Griekse mythologie was dit de woonplaats van Apollo en de Muzen.

Passagebrug ³ BRU0366 Vaste brug

Veel gebruikte naam.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Pastorsbrug ¹ BRU0055 Vaste brug

Van deze vaste brug is de naamsafleiding niet met zekerheid bekend. Wellicht heeft de vroegere rooms-katholieke schuilkerk "De Zaaier", die gevestigd was op Keizersgracht 22 iets met deze brugnaam van doen. Deze vaste brug over de Keizersgracht in de Brouwersgracht, was oorspronkelijk al een stenen brug die in 1794 werd geamoveerd en in 1797 in een houten loopbrug werd getransformeerd. Tot 1884 bestond deze houten brug, waarna zij van ijzer werd gemaakt. In 1966 werd zij gesloopt en vervangen door een stenen brug met drie bogen. Zie ook BRX0035.

Pastorsbruggetje ² BRX0035 Vaste brug, gesloopt

Deze kleine brug lag over de Bleekersloot ter hoogte van het oude kerkje 'De Liefde' en vormde de verbinding tussen het Schuttingpad en het Lange Bleekerspad. Zij werd in 1892 afgebroken voor de aanleg van de De Clercqstraat. Zie ook BRU0055

Paulusbroedersluis ¹ BRU0215 Vaste brug

Deze vaste brug ontleent haar naam aan het St. Paulus- of Paulusbroederklooster, daterend uit het begin van de vijftiende eeuw. Dit klooster lag aan de oostzijde van de Oude Zijds Achterburgwal bij de Hoogstraat. In 1579 werd het klooster ontruimd. De huidige Walenkerk is een overblijfsel van de vroegere kapel van deze broeders. De overige ruimte van het klooster werd later ingenomen door het Oost-Indische Huis, voorheen het Artilleriemagazijn of Bushuis.

Pelikaanbrug ¹ BRU0277 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug is onderdeel van een vijftal bruggen, die samen een fietsroute vormen en die alle naar een diersoort vernoemd zijn. Gezien de nabijheid van het pakhuis d'Peliekaan aan de Hoogte Kadijk 51-53 is door Sonja van Meir gekozen voor deze diersoort. Zij heeft deze brug ook geopend (zie ook Nijlpaardenbrug). Andere voorgestelde naam was Oosterdoksbrug, naam in gebruik bij afd. Bruggen.

Peperbrug ¹ BRU0281 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug is genoemd naar de Peperstraat, die op haar beurt weer genoemd is naar de Peperwerf, die op de plaats van de huidige Peperstraat lag en behoorde bij de pakhuizen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Hier werden onder meer specerijen opgeslagen.

Pestbrug ² BRX0097 Ophaalbrug, administratief

Deze ophaalbrug, die ook wel Latjesbrug werd genoemd, lag aan de Overtoomsevaart en leidde naar het Pesthuis, dat ook als krankzinnigengesticht dienst deed. Het Pesthuis dateerde uit 1635 en werd in 1891 verbouwd tot Wilhelmina Gasthuis.

Petemayenbrug ^{1,3} BRU0317 Dubbele Ophaalbrug

Waarschijnlijk is de naam van deze dubbele ophaalbrug een verbastering van Petemoeienbrug. Een petemoei is een (peet)tante en werd vroeger ook wel gebruikt als aanduiding voor een oud vrouwtje.

Peylsluis ³ BRU0037 Vaste brug

Is "echte" oude naam, naam wekt herinneringen aan de 8 peylsluisen en verlaten te weten, 4 in de Utrechtsestraat en 4 in de Weesperstraat (zie kaart Daniel Stalpaert).

Piet Hein Tunnel ¹ TNP0000 Tunnel

De Piet Hein tunnel heeft zijn naam aan de legendarische zeevaarder Piet Hein te danken. Piet Hein (1578-1629), de vlootvoogd die in 1628 de Zilvervloot overmeesterde.

Piet Hein tunnel Waterkering ¹ SLU0223 Waterkering

Gebruikte naam voor deze waterkering

Piet Keizerbrug ¹ BRU2234 Vaste brug

Voetballer, aanvaller in het elftal van Ajax. De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won.

Piet Peelenbrug ¹ BRU0786 Vaste brug

Deze vaste brug voor voet- en fietsverkeer in Osdorp is genoemd naar Piet Peelen (1922-1978), die werkzaam was bij de afdeling Bruggen. Hij heeft zich ingespannen voor het bevorderen van de leefbaarheid in Osdorp, met name op het gebied van het verkeer.

Pieter Goemansbrug ¹ BRU0093 Vaste brug

Op deze brug vond Pieter Goemans (Peter Shott), die leefde van 1925 tot 2000, in de jaren vijftig zijn inspiratie voor het lied "Aan de Amsterdamse Grachten". Een plaquette op deze brug herinnert hieraan.

Pijlsbrug ² BRX0050 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag voor de Pijlsteeg over de O.Z. Voorburgwal. Zij werd in 1516 gesloopt en vervangen door de Varkenssluis, brug 204. De Pijlsteeg ontleent haar naam aan Dirk Pijl, een bewoner van deze steeg, die leefde in de veertiende eeuw.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Pijpbrug ² BRX0094 Ophaalbrug, administratief

Dit is een andere naam voor de Mariniersbrug, brug 272 over de Dijkgracht, Dijkgrachtbrug.

Pillenbrug ² BRX0024 Vaste brug, administratief

Dit is een andere naam voor de Varkensluis, brug 204 over de O.Z. Voorburgwal, die jarenlang een ontmoetingsplaats was voor junkies, daklozen en alcoholisten. Buurtbewoners sloopten de zitbank op deze brug. Ook werden er vier beelden geplaatst van Marti van der Loo. Toen er een bloemen- en een oliebollenkraam op de brug werden gezet, verplaatste de handel zich naar de volgende brug, de Paulusbroedersluis, brug 215. Toen daar vervolgens een zuurstokkenkraam werd neergezet, werd de ontmoetingsplek naar elders verplaatst.

Plantagebrug ³ BRX0145 Brug, administratief

Brug geeft toegang tot de Plantage, zie ook BRU0259

Pompstation ³ BRX0203 Ophaalbrug, administratief

Deze naam is een bijnaam voor de Beltbrug, hier was ook een benzinepomp gelegen.

Pont d'Amoureux ² BRX0095 Dubbele Ophaalbrug, administratief

Dit was een bijnaam van de Hoge Sluis ten tijde van de Franse bezetting (1795-1815).

Posthuysbrug ³ BRU0181 Vaste brug

Het voormalig Posthuys is ontwikkeld tot het huidige Wilhelmina Gasthuis

Postje van Gerrit Vreling ³ BRU0351 Ophaalbrug

Algemeen gebruikte naam. (bruggetje ligt in Zunderdorp)

Postjesbrug ³ BRU0231 Vaste brug

Naam kan verwijzen naar de Postjeswetering.

Pottebackersteegbrug ² BRX0049 Vaste brug, gesloopt

Dit was een brug over de N.Z. Achterburgwal bij de Pottenbackersteeg, een oude naam voor de huidige Korte Kolksteeg. Deze brug werd in 1867 gesloopt bij de demping van dit water voor de aanleg van de Spuistraat.

Prince Brugh ² BRX0096 Ophaalbrug, gesloopt

Dit was een oudere naam voor de Drieharingenbrug, brug 320 genoemd naar het naburige Prinseneiland.

Prinsensluis ¹ BRU0060 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de straat en de gracht waaraan zij ligt. Prins refereert hier aan de prinselijke titel, waarmee die van de prinsen van Oranje wordt bedoeld.

Prinsessebrug ³ BRU0422 Vaste brug

Verbindt de beide delen van het Beatrixpark, het oostelijk deel heet wel Irenepark

Provincialenbrug ³ BRX0146 Brug, administratief

Provincialen worden naar de hoofdstad gelokt met afbeeldingen van het gezicht op het O.Z. kolkje van deze brug af, zie ook BRU0208

Quellijnbrug ³ BRU0046 Vaste brug

Stadssteenhouwer Quellijn woonde vlak bij aan de Keizersgracht. Een andere voorgestelde naam voor deze brug kan Quellijnsluis zijn, zie ook BRX0142.

Quellijnsluis BRX0142 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, stadssteenhouwer Quellijn woonde vlak bij aan de Keizersgracht, zie ook BRU0046

Raambrug ³ BRU0005 Vaste brug

Raambrug is volgens Ton Koot de officiële naam, gedeelte Singel tussen Raamsteeg en Heisteeg heette vroeger Appelmarkt, bij naam Appelmarktbrug of sluis ontstaat geen verwarring met de Raampoort (no. 165, vaste brug over de Singelgracht voor de 2e Hugo de Grootstraat). Een andere voorgestelde brugnaam is Appelmarktbrug of Appelmarktsluis. Zie ook BRX0129 en BRX0130.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Raampoort ¹ BRU0165 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Raampoort, die in 1844 werd afgebroken. De naam roept herinneringen op aan de lakenramen, waar het geveerde laken werd opgehangen om te drogen. Deze lakenramen moesten vanwege de overlast buiten de stad op een soort industrieterrein worden opgesteld.

Raampoortbrug ³ BRX0176 Ophaalbrug, gesloopt

Met de amotie van de Raampoort ging gepaard aanhellingen aan de beide uiteinden van de brug over de Singelgracht, waardoor de lengte van de brug van 87 tot 42 meter werd teruggebracht. In de begroting van 1860 werd een bedrag uitgetrokken voor de vernieuwing van de houten brug. Toen het werk uitgevoerd zou worden werd er een aanvulling gevraagd om een brug van ijzer en steen te maken. Deze Raampoortbrug tegenover de 2e Hugo de Grootstraat werd in 1970 geheel vernieuwd.

Raemsluis ³ BRU0226 Vaste brug

Op kaart van Corn. Anthonisz. Staan Raemgracht en Groenburgwal met aanliggende weilanden aangeduid met "Die Raemen".

Rapenburgerschutsluis ¹ SLU0110 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis

Rapenburgerschutsluis ² BRX0022 Vaste brug, administratief

Dit is een oude en veel gebruikte naam voor de Scharrebiersluis, brug 278 over de Nieuwe Herengracht bij het Kadijksplein. Wat de naam Rapenburg betreft, tast men in het duister.

Rareperpost ² BRX0098 Brug, administratief

Dit is een in onbruik geraakte naam voor de Kanaalpost, brug 71P in de Bloemendalergouw bij het Goudriaankanaal. Het dorp Ransdorp staat lokaal ook bekend als Raarp of Rarep.

Reesluis ¹ BRU0064 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Reestraat waarin zij ligt. Deze naam herinnert aan de huidenhandel, die voor de aanleg van deze straat en later in het nabijgelegen zuidelijk deel van de Jordaan, was geconcentreerd. Ook de huid van deze hertensoort werd hier bewerkt.

Reguliersbrug ² BRX0018 Vaste brug, administratief

Dit is een oude naam voor de Muntsluis, brug 1. Deze brug was genoemd naar de Regulierspoort, die hier vanaf 1480 gestaan heeft en waarvan een deel nog terug te vinden is in de huidige Munttoren. De naam is afkomstig van het Reguliersklooster, dat hier toen buiten de veste lag.

Reinigingsbrug ³ BRX0149 Brug, administratief

Tegenover de brug was het eerste hoofdkantoor van de stadsreiniging gevestigd

Riddersbrug ² BRX0066 Vaste brug, gesloopt

Deze gesloopte brug lag voor de Ridderstraat over de Oudeschans en werd in de volksmond ook wel Scheepjesbrug genoemd omdat daar scheepjes werden verhuurd, waarmee men voor z'n plezier het IJ kon varen.

Riekerbrug ³ BRX0177 Brug, administratief

De Riekerbrug voor het jaagpad werd met ingang van September 1971 bij wijze van proef op verzoek geopend op werkdagen.

Riekerhavenbrug ² BRU0307 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug voor fiets- en voetverkeer ontleent haar naam aan de hier gelegen Riekerpolder. Deze naam is afkomstig van het vroegere dorp Rijk, dat ten zuiden van het dorp Sloten heeft gelegen.

Rijkeroordbrug ³ BRX0150 Brug, administratief

Ligt ongeveer tegenover het voormalig Bolwerk Rijkeroord, zie ook BRU0123

Rinus Michelsbrug ¹ BRU0245 Duikerbrug

Trainer van het voetbalelftal dat in 1971 de Europacup won. Hij was ondermeer ook de coach van het Nederlands elftal dat in 1988 Europees kampioen werd.

Rivierenbrug ³ BRX0151 Brug, administratief

Gelegen aan de enige Amsterdamsche "rivier", geeft deze brug toegang tot de zgn. Rivierenbuurt, zie ook BRU0400

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Roeterseilandbrug ³ BRX0152 Brug, administratief

Ter herinnering aan het Roeterseiland ter plaatse, zie ook BRU0260

Roobrug ² BRX0009 Brug, administratief

Dit was een oude naam voor de Doelensluis, brug 220 over het Rokin. Op de kaart van Pieter Bast (1597) heette ze Roobrug, omdat ze toen rood geschilderd was. Nadat er een leeuwenbeeldje op aangebracht werd, sprak men ook van Leeuwenbrug. Maar omstreeks 1600 werd ze Doelenbrug genoemd. In 1663 is de houten brug vervangen door een stenen brug met zeven doorvaarten.

Rosa Overbeekbrug ¹ BRU0121 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Rosa Overbeek, een romanfiguur uit het werk van Theo Thijssen (1879-1943). Zij is de vriendin van Kees de jongen, zie ook BRU0123.

Rotterdammerbrug ¹ BRU0150 Vaste brug

Dit is een tweedehands vaste brug afkomstig van de Hemweg. Zij ligt er sinds 1950. Haar voorganger was ook tweedehands en afkomstig uit Rotterdam. Deze brug werd in 1880 gekocht en geplaatst. Omdat zij laag was en de doorvaart belemmerde, ging zij in 1950 weer terug naar Rotterdam. De naam Rotterdammerbrug is echter gebleven. Zie ook OUD0150, dit nummer is om de historische gegevens van de voorganger van deze brug terug te kunnen vinden.

Rotterdammerbrug ¹ OUD0150 Vaste brug, gesloopt

Deze brug is vervangen, dit objectnummer is voor de historische gegevens over deze brug. zie ook BRU0150

Rozenoordbrug ¹ BRU1638 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Oost/Watergraafsmeer is genoemd naar een voormalige rozenkwekerij aan de Amstel, gelegen tussen Zorgvlied en het Kalfje. Hier was ook de aanlegplaats van de bootverbinding tussen Ouderkerk en Amsterdam. Deze naam is mede gekozen om de nabijgelegen fusilladeplaats uit de Tweede Wereldoorlog onder de aandacht te houden.

Rozenoordbrug ² BRU174P P-Brug

Deze naam wordt ook gebruikt voor brug 1638.

Ruslandsbrug ² BRU0216 Vaste brug

Deze vaste brug ontleent haar naam aan het Rusland. In een akte uit 1403 wordt melding gemaakt van Willem Ruusschentuin. Deze naam is in de loop van de tijd verbasterd tot Rusland. Een andere voorgestelde naam was Russchenbrug, zie BRX0153.

Russchenbrug ³ BRX0153 Brug, administratief

Rusland is verbastering van Ruyschland, Ruysch was eigenaar van terreinen ter plaatse, zie ook BRU0216

Ruud Krolbrug ¹ BRU2232 Vaste brug

Voetballer, verdediger in het elftal van Ajax. De brug behoort tot een groep bruggen die genoemd zijn naar voetballers uit het elftal van Ajax dat in de jaren 1971, 1972 en 1973 de Europacup won.

Ryckerbrug ³ BRU0167 Vaste brug

Te noemen naar voormalig bolwerk Ryck

Saïdja en Adindabrug ^{1,3} BRU0162 Vaste brug

Hoofdpersonen uit een verhaal van Multatuli, dat opgenomen is in zijn beroemde werk "Max Havelaar". Een andere voorgestelde naam was Bosch en Lommerbrug, naar het stadsdeel waarin deze brug ligt. Zie ook BRX0082.

Salamanderbrug ² BRX0099 Vaste brug, administratief

Dit is een gebruikte naam voor de Hogebrug, brug 1998 in de Pompmanstraat over het Spoorwegbassin. Deze naam is ontleend aan haar bijzondere vorm. Zie ook Dinosaurusbrug.

Saturnusbrug ² BRX0067 Vaste brug, gesloopt

Dit is een verbastering van de naam Zaterdagsebrug, een brug over de Lindengracht, die in 1895 gedempt werd, waardoor deze brug verdween.

Scharrebiersluis ^{1,3} BRU0278 Ophaalbrug

Scharre of scharbier was vanouds de drank voor gewone werklieden. Deze 'dunne' biersoort werd vroeger op deze ophaalbrug verkocht, omdat daar vaak veel werkvolk aanwezig was.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Scharrebiersluis ³ OUD0278 Basculebrug, gesloopt

Scheepjesbrug ² BRX0065 Brug, administratief

Dit was een andere naam voor de gesloopte Riddersbrug over de Oude Schans, zo genoemd omdat men hier scheepjes kon huren voor de pleziervaart.

Schellingwouder Kerkepadbrug ³ BRU0377 Vaste brug

Brug 364, 372, 377, deze 3 bruggen heten in de volksmond alle drie feitelijk Kerkepadbrug, ter onderscheiding lijkt het beter de naam van het dorp in de benaming op te nemen

Schellingwouderbrug ¹ BRU055P P-Brug

Deze dubbele bascule brug is genoemd naar het naburige dorp Schellingwoude.

Schildersbrug ³ BRU0408 Vaste brug

Veel straten in de omgeving zijn naar schilders genoemd

Schinkelbrug ¹ BRX0045 Brug, administratief

In de Ringweg Zuid van de A10 over de Schinkel. Deze dubbele verkeersbrug met daarnaast een spoor- en metrobrug is genoemd naar de Schinkel, het water dat zij overspant. Een schinkel is een kort verbindingsstuk tussen twee weteringen, in dit geval tussen het Nieuwe Meer en de Overtoom. Er wordt verondersteld dat dit verbindingsstuk zijn naam dankt aan zijn vorm: 'schinkel' is synoniem aan 'schenkel', het onderbeen tussen voet en knie.

Schinkelsluis ³ SLX0109 Sluis, administratief

Schollenbrug ¹ BRU0340 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Oost/Watergraafsmeer is ontworpen door Berlage en genoemd naar de uitspanning, die hier vroeger heeft gestaan. Deze uitspanning ontleende haar naam aan de oude Schollenbrug aan de Weesperzijde, die de Watergraafsmeer verbond met de stad. Die brug heette eerder Schulpbrug, naar de zeventiende-eeuwse herberg de Schulp, die een schelp in de gevel had. Deze stond aan de andere zijde van de brug, dus in Watergraafsmeer.

Schollenbrug ¹ BRX0187 Vaste brug, administratief

Op deze foto is de Schollenbrug in haar nadagen, deze brug werd in 1931 op de huidige breedte gebracht. Dit nummer is voor de historische informatie over deze tweede gelijknamige brug.

Schollenbrug ¹ OUD0340 Vaste brug, gesloopt

In de 18e eeuw was de Schollenbrug nog maar een mager bruggetje over de Ringvaart van de Watergraafsmeer. Dit nummer is voor de historische informatie over deze eerste gelijknamige brug.

Schottenburchsbrug ³ BRU0292 Vaste brug

Genoemd naar naastgelegen dubbel pakhuis Schottenburch

Schuitmansteegbrug ² BRX0068 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de N.Z. Achterburgwal ter hoogte van de huidige Mosterdpotsteeg en werd gesloopt in 1867 bij de demping van dit water voor de aanleg van de Spuistraat. De Mosterdpotsteeg heette vroeger Schuitmansteeg, waarschijnlijk naar een voormalige bewoner. Ook de naam Ruyschensteynsteeg komt voor.

Serang ¹ BRU1983 Vaste brug

Deze vaste brug op het Java-eiland, ontworpen door Architectenbureau Wintermans, ontleent haar naam aan de Seranggracht, die zij overspant. De Serang is een rivier op het eiland Java in Indonesië.

Singelgracht waterkering ¹ SLU0204 Waterkering

Gebruikte naam voor deze waterkering

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Sint Antoniesluis ¹ BRU0287 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Sint Antoniesdijk. Dit was een zeedijk, die tot de zeventiende eeuw buiten de stad lag en die op zijn beurt zijn naam ontleende aan het Sint Antoniesgasthuis of Leprozenhuis.

Sint Antoniesluis ¹ SLU0211 Sluis

Of Sint Teunissluis verbindt de Zwanenburgwal en de Oudeschans.

Sint Luciënbrug ² BRX0069 Vaste brug, gesloopt

Dit bruggetje lag over een uitloop van de Begijnsloot in de N.Z. Voorburgwal aan de Pijpenmarkt. Hier lag het Sint Luciënklooster, dat later onderdeel werd van het Burgerweeshuis (nu Amsterdams Historisch Museum). Het bruggetje is afgebroken bij de demping van de N.Z. Voorburgwal in 1884.

Sint Nicolaassteegbrug. ² BRX0070 Vaste brug, gesloopt

Deze brug overspande de N.Z. Voorburgwal bij de St Nicolaasstraat en werd gesloopt bij de demping van dit water in 1884. Sint Nicolaas is de beschermheilige van Amsterdam.

Sint Teunissluis ³ SLX0211 Sluis, administratief

Zie de Sint Antoniesluis (SLU0211)

Sixbruggetje ² BRX0071 Vaste brug, administratief

Dit was een bruggetje bij het buitenhuis Klein Kostverloren van de zeventiende-eeuwse burgemeester Jan Six. Het is beroemd geworden door een ets van Rembrandt, een huisvriend van Six. Het bruggetje was gelegen aan de Amstedijk Noord in het huidige Amstelveen. Terwijl men tijdens de maaltijd bij Burgemeester Six op de mosterd wachtte maakte Rembrandt in 1645 deze ets genaamd "Het Bruggetje van Six"

Sjaak Swartbrug ¹ BRU2233 Vaste brug

Voetballer, aanvaller in het elftal van Ajax.

Slachthuisbrug ³ BRU0262 Vaste brug

Naar het nabij gelegen slachthuis

Sleutelbrug ¹ BRU0201 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de zeventiende-eeuwse brouwerij 'De Sleutel', die eigendom was van Gerrit Bicker en die op de plaats van het huidige Binnengasthuisterrein lag.

Slochterbrug ¹ BRU045P P-Brug

De naamsverwijzing is nog onbekend.

Sloterdijkerbrug ¹ BRU0321 Dubbele Ophaalbrug

Deze dubbele ophaalbrug is genoemd naar de Sloterdijkstraat. Er zijn twee mogelijke verklaringen voor de naam van deze straat. De eerste verklaring is dat de naam verwijst naar een huis genaamd Sloterdijk op de hoek van de straat. De tweede verklaring legt rechtstreeks verband met het dorp Sloterdijk, waarop men door deze straat het uitzicht had.

Snoekjesbrug ¹ BRU0289 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Snoekjessteeg, welke haar naam ontleent aan Jan Pieters Snoeck, die hier in 1595 een huis liet bouwen met een snoek in de gevel. Oorspronkelijk waren de namen dan ook Snoekssteeg, Snoeksgracht en Snoeksbrug. Later is het verkleinwoord in deze namen geslopen.

Snoeksbrug ³ BRX0200 Vaste brug, administratief

Deze naam is een verbastering van de Snoekjesbrug, BRU0289

Society ¹ BRU1991 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Society uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Sophiabrug ² BRX0100 Vaste brug, administratief

Dit was eens een gebruikte naam voor de Blauwbrug, die echter nooit is ingeburgerd, net als het Sophiaplein voor het Muntplein. Sophia van Württemberg (1817-1877) was de eerste echtgenote van Koning Willem III, die deze vernieuwde brug in 1839 opende.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Soutkoopersteegbrug ³ BRX0178 Brug, administratief

Gommelin noemt 7 bruggen over de Oude Zijds Achterburgwal. De Zoutkoperssteegbrug heet nu Vredenburgbrug, naar de zeer bekende herberg Vredenburg. zie ook BRU0209

Spaarndammersluis ² BRX0101 Vaste brug, administratief

Dit was een voorganger van de Haarlemmersluis, die in 1506 werd afgebroken. Zij was genoemd naar de plaats Spaarndam.

Spiegelbrug ³ BRU0087 Vaste brug

Is geen "echte" oude naam volgens Amstellodamum, naam is in gebruik bij Onderhoud bruggen

Spinozabrug ² BRU0187 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar Baruch d' Spinoza (1632-1677), een Joods wijsgeer, die vooral bekendheid kreeg door zijn 'Ethica'. Een andere voorgestelde naam was Leeuwenhoeksbrug, naar het naast gelegen Anthonie van Leeuwenhoek stichting/instituut, BRX0127

Sportbrug ³ BRU0412 Vaste brug

Straten in nabijheid zijn aan de sport gewijd (ter plaatse van de brug is momenteel nog dam)

St. Jansbrug ¹ BRU0205 Vaste brug

Vermoedelijk is deze vaste brug voor voetverkeer genoemd naar een beeldje van de apostel Johannes, dat aan een gevel op een van de straathoeken heeft gezeten. Een andere voorgestelde naam was Bierkaaibrug, omdat de even zijde van O.Z. Voorburgwal heette vroeger ter plaatse Bierkaai, BRX0109.

Staalmeestersbrug ³ BRU0227 Ophaalbrug

In de nabij gelegen Saaihal zetelden de Staalmeesters

Staatsliedenbrug ³ BRU0139 Vaste brug

Ligt midden in de zogenaamde Staatsliedenbuurt.

Stadhoudersbrug ² BRX0072 Ophaalbrug, administratief

Dit is een oudere naam voor de Torontobrug, brug 350 over de Amstel in de Stadhouderskade, waaraan deze brug haar naam ontleende. Deze kade is genoemd naar zowel stadhouder Willem II (1626-1650) als stadhouder Willem III (1650-1702).

Stadhoudersbrug ³ BRU0176 Vaste brug

Oudere naam voor deze brug, zie BRU0350.

Stadionbrug ³ BRU0413 Vaste brug

Nabijheid stadion

Stadionschutsluis ¹ SLU0112 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis.

Stadsherbergsbrug ² BRX0064 Ophaalbrug, gesloopt

Deze brug lag in het Open Havenfront ter hoogte van de Martelaarsgracht bij de Nieuwe Stadsherberg. Bij de aanleg van het Stationseiland werd deze brug afgebroken.

Station Bijlmer ² BRU9089 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Bijlmer ² BRU9090 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Bullewijk ² BRU9092 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Station Gaasperplas ² BRU1619 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Ganzenhoef-Kraaiennest ² BRU1613 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Holendrecht ² BRU9096 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Holendrecht ² BRU9114 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Overamstel ² BRU1641 Vaste brug

Genoemd naar het metrostation

Station RAI ² BRU1637 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Strandvliet ² BRU9087 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station v.d Madeweg ² BRU9085 Viadukt

Genoemd naar het metrostation

Station Zuid-WTC ² BRU1635 Viadukt

Genoemd naar het metrostation liggende bij het World Trade Centre.

Stationsbrug ³ BRU0306 Vaste brug

Genaamd naar het nabij gelegen station

Steenhouwerijbrug ³ BRU0045 Vaste brug

Vlak bij aan de Leidschegracht lag in de 17e eeuw de stadssteenhouwerij. Een meer waarschijnlijker naam kan Steenhouwerijsluis zijn, zie ook BRX0143.

Steenhouwerijsluis ³ BRX0143 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, vlak bij aan de Leidschegracht lag in de 17e eeuw de stadssteenhouwerij, zie ook BRU0045

Steenvoetbrug ³ BRX0179 Brug, administratief

Voordat men vroeger geheel stenen bruggen bouwde zette men houten bruggen op stenen voeten. De uilenburchs brug was de eerste waarmee dit gebeurde en sinds 1728 heette zij Steenvoetbrug. Zie ook BRX0023.

Steenvoetsluis ^{1,3} BRU0291 Vaste brug

Voordat men vroeger geheel stenen bruggen bouwde, zette men houten bruggen op stenen voeten. In 1728 was de Uilenburchs Brug de eerste waarmee dit gebeurde en daarom werd zij Steenvoetbrug genoemd. Toen ze later helemaal van steen gemaakt werd en dus een 'sluis' werd, werd de naam van deze vaste brug veranderd in Steenvoetsluis.

Stenenbrug ² BRU0557 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer, ontworpen door Piet Kramer, is een van de eerste bruggen in het Amsterdamse Bos, die van steen gemaakt is. De meeste bruggen waren van hout.

Stoofbrug ¹ BRU0214 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer is genoemd naar de Stoofsteeg, waarin zij ligt. Deze steeg heet waarschijnlijk zo, omdat hier enkele eenkamerwoningjes stonden, waar behoeftige lieden woonden. Stove (in het Duits Stube) betekent kamer. Een andere voorgestelde naam was Reinigingsbrug, tegenover de brug was het eerste hoofdkantoor van de stadsreiniging gevestigd, zie ook BRX0149.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Stoofsteegbrug ³ BRX0180 Brug, administratief

Gommelin noemt zeven bruggen over de Oude Zijds Achterburgwal. Behalve de Paulusbroedersluis werd ook de Stoofbrug een naambordje waardig geacht. Zie ook BRU0214.

Stormsteegbrug ² BRU0210 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Stormsteeg. In de zestiende eeuw lag deze steeg aan de rand van Amsterdam, waardoor zij weinig beschutting had tegen de wind en het er dus behoorlijk kon waaien. Waarschijnlijk vindt deze naam hier haar oorsprong.

Strekdambrug ³ BRX0157 Brug, administratief

Naam wordt algemeen gebruikt. zie ook BRU0163

Strontenburgerbrugh ² BRX0063 Vaste brug, administratief

Dit was een oude bijnaam voor de brug voor de Nieuwe Heypoort. Zij werd zo genoemd vanwege de milieu-overlast, die veroorzaakt werd door twee nabij gelegen scheepswerven. Vanaf 1606 heet deze brug Heibrug, brug 4.

Tabaksbruggetje ² BRX0102 Vaste brug, administratief

Dit is een andere naam voor het Makelaarsbruggetje, brug 115 over de O.Z. Voorburgwal bij de Sint Barberenstraat. Zij wordt ook wel Brug der Tabakieten genoemd, omdat men door de Sint Barberenstraat uitkomt in de Nes bij Frascati, waar vroeger de tabaksveilingen gehouden werden.

Tafelbrug ³ BRX0199 Ophaalbrug, administratief

Dit is een veel gebruikte naam voor de Duivendrechtse brug, welke brugnummer BRU1267 heeft.

Tasmanbrug ² BRX0103 Basculebrug, administratief

Dit is een andere naam voor de Westerkeersluis, brug 346 over het Westerkanaal in de Tasmanstraat, waaraan zij haar naam ontleent. Abel Jansz. Tasman (1603-1659) was zeevaarder en ontdekte Tasmanië en Nieuw Zeeland.

Theophile de Bockbrug ² BRU0360 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug voor fiets- en voetverkeer is genoemd naar Theophile de Bock (1851-1904), een schilder die vooral bekend staat om zijn natuurtaferelen.

Thermometerbrug ³ BRU0435 Vaste brug

Voormalige brug 434, beide bruggen zijn volkomen gelijk, buurtje met Fahrenheitstraat ed heet in de wandeling wel het Thermometerbuurtje. Het geven van soortgelijke namen aan beide bruggen ligt voor de hand.

Titus Brandsmabrug ¹ BRU0792 Vaste brug

Deze vaste brug in Osdorp is genoemd naar Titus Brandsma (1881-1942). Hij was een rooms-katholieke priester en hoogleraar Theologie te Nijmegen. Als geestelijk raadsman oefende hij in 1942 invloed uit op de katholieke dagbladen om geen propaganda te maken voor de NSB. Datzelfde jaar werd hij afgevoerd naar Dachau, alwaar hij gestorven is.

Tolbrug ² BRX0026 Ophaalbrug, gesloopt

Dit was de voorgangster van de Wiegbrug, brug 173 in de De Clercqstraat over de Kostverlorenvaart. Deze brug, waarbij men tol moest betalen, heeft hier tot 1900 gestaan en werd daarna vervangen door de Wiegbrug.

Tolbrug ² BRX0193 Basculebrug, gesloopt

Deze brug komt voor op een tekening van H. M. J. Missiet (1876-1958)

Torensluis ¹ BRU0009 Vaste brug

De naam van deze vaste brug verwijst naar de Jan Roodenpoortstoren, die hier vroeger naast de poort in de stadsmuur stond en die in 1829 werd afgebroken. De onderbouw van de toren bevindt zich nog aan de zijkant van deze brug.

Torontobrug ^{1,3} BRU0350 Dubbele Basculebrug

Deze dubbele basculebrug in Oud-Zuid is genoemd naar de stad Toronto in Canada, een zusterstad van Amsterdam. Op 2 oktober 1974 is hier een plaquette onthuld door Burgemeester David Crombie van Toronto om deze zusterstad relatie te bekrachtigen. Een andere naam voor deze brug was de Stadhoudersbrug, dit is een oudere naam voor de Torontobrug, brug 350 over de Amstel in de Stadhouderskade, waaraan deze brug haar naam ontleende. Deze kade is genoemd naar zowel stadhouder Willem II (1626-1650) als stadhouder Willem III (1650-1702).

Transferium ³ TNT0000 Tunnel

Deze naam verwijst naar het woord transfer oftewel verplaatsen.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Trapjesbrug ³ BRU0130 Vaste brug

Algemeen gebruikte naam voor deze brug.

Truus Wijsmullerbrug ¹ BRU0793 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Osdorp is genoemd naar Geertruida Wijsmuller-Meyer (1896- 1978). Zij was al voor de Tweede Wereldoorlog bezig Joodse vluchtelingen uit Midden Europa via Nederland in veiligheid te brengen. Zo organiseerde zij in 1938 en in 1939 met toestemming van Eichmann wekelijkse transporten van 500 kinderen vanuit Frankfurt, Wenen of Praag naar Engeland. In augustus 1939 organiseerde zij de evacuatie van de Joodse bevolking uit Dantzig in Polen. Na het uitbreken van de oorlog begeleidde mevrouw Wijsmuller de transporten tot Marseille of Spanje op doorreis naar Palestina. Ze verzorgde ook voedselpakketten voor Joodse kinderen in Westerbork. Bovendien lukte het haar 50 kinderen uit Westerbork voor deportatie naar Polen te behoeden. Na de oorlog was ze van 1945-1946 en van 1949-1966 raadslid in Amsterdam voor de VVD. Vervolgens hield zij zich bezig met adoptie van buitenlandse kinderen.

Tulpbrug ¹ BRU0255 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer is genoemd naar Nicolaas Tulp (1593-1674), hoogleraar aan het Athenaeum Illustre voor het chirurgijngilde. Ook was hij enige malen burgemeester van Amsterdam.

Uilenburchs Brug ² BRX0023 Vaste brug, administratief

Deze brug over de Houtkopersburgwal in de Nieuwe Uilenburgerstraat heet nu Steenvoetsluis, brug 291. Vermoedelijk vindt de naam Uilenburg haar oorsprong in het hier gelegen moeras, dat in 1470 Uylenbraeck werd genoemd.

Uiterstebrug ² BRX0017 Vaste brug, administratief

Dit was een vroegere naam voor de huidige Nieuwe Brug, brug 303 over het Damrak bij de Prins Hendrikkade, zo genoemd omdat deze brug toentertijd pal aan het IJ lag en men dus niet verder kon.

Uiverbrug ¹ BRU2208 Klapbrug

De naam van deze eerste aluminium klapbrug ter wereld in stadsdeel Oud Zuid is bedacht door mevrouw Verbaarschott, die de prijsvraag van het stadsdeel won. De Uiver is de naam van het legendarische KLM-vliegtuig, dat in 1934 deelnam aan de luchtrace van Londen naar Melbourne en dat toen de eerste prijs won in de handicapsectie van deze race. Net als de Uiver is ook deze brug van aluminium. Bovendien sluit deze naam aan bij de omliggende straatnamen, die ook op de luchtvaart betrekking hebben.

Utrechtsebrug ¹ BRU0439 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel ZuiderAmstel is genoemd naar de stad Utrecht.

Van der Meyensbrug ² BRX0052 Vaste brug, gesloopt

Dit was een brug over het Spui bij het Rokin. Deze brug was vernoemd naar Abraham Davidsz van der Meyen, een bekende in de buurt uit het begin van de zeventiende eeuw. Deze brug werd afgebroken bij de demping van het Spui in 1882.

Van Hallbrug ² BRU0171 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar Floris Adriaan van Hall (1791-1866). Deze Amsterdamse advocaat nam als Minister van Financiën in 1844 drastische maatregelen om de enorme staatsschuld terug te dringen. Een andere voorgestelde naam was Kostverlorenbrug, BRX0123.

Van Hallbrug ³ OUD0171 Draaibrug, gesloopt

Een draaibrug over de Kostverlorenvaart

van Kinsbergenbrug ³ BRU0129 Vaste brug

Bruggen over de Admiralengracht zijn genoemd naar de admiraals, waarnaar ook de aansluitende straten zijn genoemd, zie ook BRU0381 en BRU0359.

Varkenssluis ¹ BRU0204 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de varkensmarkt, die hier in de zestiende eeuw waarschijnlijk gehouden werd.

Veebrug ³ BRU0261 Vaste brug

Deze naam verwijst vermoedelijk ook naar de gehouden veemarkten.

Veeneikbrug ¹ BRX002P P-Brug, administratief

In het Ganzenhoefpad over de Weespertrekvaart. Deze brug voor voet- en fietsverkeer ligt in het stadsdeel Zuidoost en is onderdeel van het Groengebied Amstelland. Een veeneik is een dode eik, die in de veengrond bewaard is gebleven. Zo'n 3000 jaar geleden heeft hier een eikenbos gestaan. De veengrond heeft het afbraakproces van deze afgestorven eiken tegengehouden, waardoor er nog veel van hen zijn teruggevonden.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Velibor Vasovicbrug ¹ BRU0426 Vaste brug

Voetballer, aanvoerder en verdediger in het elftal van Ajax.

Venbrug ² BRX0048 P-brug, administratief

Een privé bruggetje over de Torennen in Zunderdorp. Een ven is een moeras, in dit geval nabij een toren.

Viaduct Sloterdijk ² BRU1662 Metroviadukt

Genoemd naar nabij gelegen station Sloterdijk

Victoria Regia bruggetje ³ BRU0233 Vaste brug

Victoria Regia is de grootste bezienswaardigheid in de Hortus.

Vier Windstrekenbrug ¹ BRU0381 Vaste brug

Deze vaste brug, ontworpen door Piet Kramer, in stadsdeel Bos en Lommer ontleent haar naam aan de windstreken Noord, Oost, Zuid en West, die alle door beeldhouwer Hildo Krop (1884-1970) op symbolische wijze zijn vormgegeven door respectievelijk een Eskimo met robben, een Chinees, een krijger met leeuwen en een Amerikaanse beursman. Andere voorgestelde naam was de Jan van Galenbrug, bruggen over de Admiralengracht genoemd naar de Admiraals, waarnaar ook de aansluitende straten zijn genoemd

Vierheemskinderensluis ³ BRU0028 Vaste brug

Het hoekhuis Heerengracht - Leidsegracht (even zijde) draagt een gevelsteen waarop de vier heemskinderen staan afgebeeld.

Vierwindenbrug ² BRU0543 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer in het Amsterdamse Bos, naar een ontwerp van Piet Kramer, is genoemd naar de vier windstreken, die op deze brug zijn aangegeven door middel van woorden en richtingspijlen.

Vingboomsbrug ³ BRU0026 Vaste brug

Bouwmeester Vingboom bouwde de huizen Heerengracht 364-370, dit is het mooiste ongeschonden complex van Vingboom, daarom nabij gelegen brug benoemen.

Vischmarktbrug ³ BRX0154 Brug, administratief

Brug heet Westertoegang. Deze lelijke naam te vervangen door Vischmarktbrug, zulks naar de nabij gelegen Vischmarkt. Bovendien verstaat bv. Afd bestratingen P.W. onder Westelijke Toegang de brug over het Open Havenfront voor de Martelaarsgracht, dit geeft verwarring, zie ook BRU0147

Vliegende brug ³ BRX0011 Ophaalbrug, administratief

Dit was een vroegere ophaalbrug voor de Vierwindendwarsstraat tussen het Realen- en het Prinseneiland op de plek van de huidige Drieharingenbrug, brug 320. Zij ging erg snel omhoog, vandaar de naam.

Volendammerbrug ² BRU0558 Vaste brug

Deze twee vaste bruggen (558 en 559) voor voetverkeer, die in het Amsterdamse Bos in elkaars verlengde liggen, ontleen hun naam aan de Volendammer stijl, waarin deze bruggen door Piet Kramer zijn vormgegeven.

Volendammerbrug ² BRU0559 Vaste brug

Deze twee vaste bruggen (558 en 559) voor voetverkeer, die in het Amsterdamse Bos in elkaars verlengde liggen, ontleen hun naam aan de Volendammer stijl, waarin deze bruggen door Piet Kramer zijn vormgegeven.

Vondelbrug ¹ BRU0200 Viadukt

Dit viaduct, ontworpen door Piet Kramer, ontleent zijn naam aan het Vondelpark, dat hij overbrugt. Joost van den Vondel (1587-1679) was een dichter, die vele treurspelen schreef, waarvan de bekendste de 'Gijbsrecht van Aemstel' is. Een andere voorgestelde naam was Vondelviaduct, zie ook BRX0155.

Vondelviaduct ³ BRX0155 Viadukt, administratief

Naar Vondel, naam Vondelviaduct voorgesteld in plaats van Vondelbrug, zie ook BRU0200

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluzen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Vredenburgbrug ^{1,3} BRU0209 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer is genoemd naar de herberg Vredenburg, die hier in de zeventiende eeuw stond. In 1835 werd hier het rooms-katholieke bejaardenhuis Vredenburg gebouwd, dat nu tot woningen verbouwd is. Vóór de herberg was hier een zoutkoperij gevestigd. Vandaar de vroegere brugnaam Zoutkopersbrug, zie ook BRX0105 en BRX0178

W.A. Meelhuysenbrug ¹ BRU0795 Vaste brug

Deze vaste brug in stadsdeel Osdorp is genoemd naar Willem Adam (Wil) Meelhuysen (1902–1942), kapitein van de artillerie. Tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië, richtte hij onder de schuilnaam Tahir de verzetsgroep Corsica op. Hij verzamelde veel informatie ten behoeve van de Geallieerden, totdat hij werd verraden. Daags na zijn arrestatie op 22 december 1942 pleegde hij in zijn cel zelfmoord, omdat hij het leven van zijn medestrijders niet in gevaar wilde brengen.

Waalseilandbrug ³ BRU0283 Vaste brug

Geeft toegang tot het Waalseiland, naam leeft niet voort in straat of dergelijke, wel in het water, maar naam staat uitsluitend op kaarten, niet op naambord

Walenweeshuisluis ³ BRU0070 Vaste brug

Deze brug kan vernoemd worden naar het Walenweeshuis aan de Vijzelgracht.

Walter Süskindbrug ¹ BRU0237 Dubbele Ophaalbrug

Deze dubbele ophaalbrug is genoemd naar Walter Süskind (1906-1945). Hij redde, samen met Felix Halverstad en Lau Mazirel, tijdens de Duitse bezetting veel volwassenen en kinderen uit de Hollandsche Schouwburg en de daar tegenover gelegen crèche. Maar, in tegenstelling tot hen, overleefde hij de oorlog niet en stierf in Midden Europa, waarschijnlijk in het concentratiekamp Auschwitz. Zie ook BRX0111.

Walter Süskindbrug ¹ BRX0186 Vaste brug, gesloopt

Op de foto staat op de achtergrond een der voorgangers van de huidige Walter Süskindbrug.

Warmoesbrug ³ BRU0022 Vaste brug

Gedeelte raadhuisstraat tussen Singel en Heerengracht heette vroeger Warmoesgracht. Zie ook BRX0144

Warmoesluis ³ BRX0144 Brug, administratief

Een brug werd vroeger aangeduid als sluis, gedeelte raadhuisstraat tussen Singel en Heerengracht heette vroeger Warmoesgracht, zie ook BRU0022

Wasknijper ² BRU0177 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug dankt haar naam aan de vormgeving van de contragewichten op de bascule, die aan een wasknijper doen denken.

Waterschipsteegbrug ² BRX0057 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag over de N.Z. Achterburgwal bij de toenmalige Waterschipssteeg en is gesloopt bij de demping van dit water voor de aanleg van de Spuistraat in 1867.

Weesperpoort ¹ BRU0263 Vaste brug

Deze vaste brug houdt de herinnering levend aan de Weesperpoort, die hier van 1658 tot 1857 gestaan heeft en die vernoemd was naar de stad Weesp. Van 1843 tot 1939 stond hier ook het Weesperpoortstation. Naar analogie van Zaagpoort, Raampoort, Weteringpoort, tevens blijft de naam van het vm. Weesperpoortstation leven

Weesperpoortbrug ³ BRX0185 Ophaalbrug, gesloopt

Oorspronkelijk een stenen gewelfde brug voor de Weesperpoort over de Buitensingel voor het tegenwoordige Rhijnspoorplein.

Weesperstraatbrug ² BRX0104 Vaste brug, administratief

Dit is een oudere, niet bekende naam voor de M.S. Vaz Diasbrug, brug 238

Weesperveldbrug ³ BRX0014 Brug, administratief

Geeft toegang tot het voormalig Weesperveld, BRU0257

Weessluis ² BRX0051 Vaste brug, gesloopt

Deze brug lag tussen de Sint Luciënsteeg en de Rosmarijnsteeg over de N.Z. Voorburgwal. Zij ontleende haar naam aan het nabijgelegen Burgerweeshuis (nu het Amsterdams Historisch Museum). Zij is gesloopt bij de demping van de N.Z. Voorburgwal in 1884.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Werkhuysbrug ³ BRX0160 Brug, administratief

Verzorgingshuis voor Ouden van dagen is voormalig werkhuys, zie ook BRU0258

West Indische sluis ² BRX0053 Brug, administratief

Dit is een van de oudere namen voor de Kikkerbilssluis, brug 279 over de Oudeschans bij de Prins Hendrikkade, zo genoemd vanwege de nabijheid van de West-Indische pakhuizen.

Westerdok waterkering ¹ SLU0208 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering, en gelegen bij het Westerdok.

Westerdoksbrug ³ BRX0161 Brug, administratief

Naam in gebruik bij afdeling Bruggen, zie ook BRU0314

Westerdoks sluis ¹ BRU0314 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar het Westerdok, dat uit de Nieuwe Waal is ontstaan door het aanbrengen van een afsluitdijk tussen de jaren 1830 en 1834. Andere voorgestelde naam was Westerdoksbrug, deze naam is in gebruik bij afd. Bruggen

Westerdoks sluis ¹ OUD0314 Draaibrug, administratief

Westergasbrug ² BRU0193 Ophaalbrug Staal

Voor de Westergasfabriek over de Haarlemmervaart. Deze stalen ophaalbrug houdt de herinnering levend aan de voormalige Westergasfabriek, die hier van 1885 tot 1985 in bedrijf is geweest.

Westerkanaal waterkering ¹ SLU0205 Waterkering

Gebruikte naam voor deze waterkering gelegen in het Westerkanaal.

Westerkanaalschutsluis ¹ SLU0114 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis.

Westerkeersluis ^{1,3} BRU0346 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar het Westerkanaal, waarover zij ligt en naar het feit dat zij in het westelijk deel van Amsterdam ligt. Andere voorgestelde namen waren Houtbrug of Abel Tasmanbrug

Westertoegang ¹ BRU0147 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar het water van de Westertoegang waarover zij ligt. Een andere voorgestelde naam was Vischmarktbrug, de brug heet officieel Westertoegang. Deze lelijke naam te vervangen door Vischmarktbrug, zulks naar nabij gelegen Vischmarkt. Bovendien verstaat bv. Afd bestratingen P.W. onder Westelijke Toegang de brug over het Open Havenfront voor de Martelaarsgracht, dit zou verwarring kunnen geven, zie ook BRX0154.

Westertoegang ³ DRA0147 Draaibrug, gesloopt

Deze draaibrug is gesloopt, alleen de draaikrans herinnert nog aan de plek waar deze brug gelegen was. Dit objectnummer wordt gebruikt om de historische gegevens van deze brug te behouden.

West-Indische brug ³ BRU0017 Vaste brug

Genoemd naar het voormalig Westindischhuis op de Heerenmarkt

Westlandgrachtschutsluis ¹ SLU0118 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis, een andere voorgestelde naam was Heemstedesluisje, zie ook SLX0118

Wetenschap ¹ BRU1995 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Wetenschap uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Wetering Waterkering ¹ SLU0209 Waterkering

Gebruikte naam voor deze waterkering.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Weteringpoort ¹ BRU0090 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Weteringpoort, die hier van 1688 tot 1841 in de buurt heeft gestaan. De naam herinnert aan de Wetering, die vroeger vanaf de Kalfjeslaan hier de stad binnenkwam en in het Spui uitmondde. De huidige Boerenwetering is hier nog een restant van.

Wetlandbrug ² BRU1541 Drijvende brug

Deze drijvende brug ligt in de Wetlands, een moerasachtig zeer waterig gebied vlakbij het Nieuwe Meer.

Wibautstraat (BWO kering) ¹ SLU0212 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering.

Wiegbrug ¹ BRU0173 Rolbasculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar het type brug, dat zij oorspronkelijk vertegenwoordigde. Een wiegbrug is namelijk een rolbasculebrug.

Wielrijdersbrug ³ BRU0042 Vaste brug

Nabijheid kantoor met steigertje ANWB

Wil de Graaffbrug ¹ BRU0393 Voetgangersbrug

In het Wachterliedplantsoen over de Erasmusgracht. Deze vaste brug voor voetverkeer in stadsdeel bos en Lommer is genoemd naar Wil de Graaff (1928-2001). Hij heeft van 1990 tot zijn dood in de stadsdeelraad van Bos en Lommer gezeten. Eerst voor de CPN en vanaf 1994 voor Bewonersbelangen Bos en Lommer, waarvan hij de oprichter was. In 2001 ontving hij de gouden speld van verdienste van de stad Amsterdam voor zijn meer dan 30-jarige inzet ten behoeve van de belangen van huurders in Amsterdam.

Wilhelminabrug ¹ BRU1490 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer is genoemd naar Wilhelmina Helena Paulina Maria, prinses van Oranje Nassau (1880-1962), die Koningin der Nederlanden was van 1898 tot 1948.

Willemsbrug ¹ BRU0151 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar Koning Willem I (1772-1843), die in 1840 de nabijgelegen Willemspoort opende.

Willemsbrug ² BRU0454 Vaste brug

Ook de brug over de Singelgracht voor het Nassauplein werd naar de nieuwe koning Willem I genoemd. Dit was een enkelvoudige basculebrug die in 1928 werd gebouwd.

Willemsparkbrug ³ BRU0136 Vaste brug

Naar het gelijknamige Willemspark, naam leeft in de volksmond. Eventueel Oranje Nassaubrug BRX0114

Willemsluis ³ SLX0003 Sluis, administratief

Op 6 mei 1820 werd de eerste steen gelegd door de gouverneur van Noord Holland. Op 13 december 1824 werd het eerste schip, de Bellona, in deze sluis geschut.

Wim Suurbierbrug ¹ BRU2239 Vaste brug

Voetballer, verdediger in het elftal van Ajax.

Wipbrug ¹ BRU0379 Ophaalbrug

Deze ophaalbrug bij Ransdorp ontleent haar naam aan het soort brug dat zij is. Omdat deze brug lokaal al heel lang onder deze naam bekend is, heeft zij in 1957 officiële erkenning (maar geen naambordje) gekregen (zie Kanaalpost). Staat bij onderhoud bruggen bekend als de wipbrug

Witte Katbrug ¹ BRU1914 Vaste brug

Deze vaste brug voor fiets- en voetverkeer is onderdeel van een vijftal bruggen, die samen een fietsroute vormen en die alle naar een diersoort vernoemd zijn. Aangezien deze brug de Oostelijke Eilanden Wittenburg en Kattenburg met elkaar verbindt, is hier voor de diersoort (witte) kat gekozen. Zie ook Nijlpaardenbrug.

Wittenburgervaart waterkering ¹ SLU0206 Sluis

Gebruikte naam voor deze waterkering gelegen in de Wittenburgervaart.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluisen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Word ¹ BRU1992 Vaste brug

Deze vaste brug voor voetverkeer op het Java-eiland beeldt het woord Word uit in het Azart-alfabet van Rombouts en Droste (zie Conscience).

Wormbrug ² BRU0269 Brug, gesloopt

Zie OUD0269

Wormbrug ² OUD0269 Basculebrug, gesloopt

Brug is gesloopt, deze basculebrug lag in het verlengde van de Mariniersbrug, brug 272 aan de IJzijde van de spoordijk op het schiereiland van de Oostelijke Handelskade. Deze brug werd in de jaren zestig van de vorige eeuw gesloopt bij de demping van de daar gelegen Binnenhaven.

Yszebbrug ³ BRU0345 Basculebrug

Straatnamen in naaste omgeving herinneren aan tochten in de Noordelijke IJsee

Zaagpoort ¹ BRU0161 Vaste brug

Deze vaste brug is genoemd naar de Zaagmolenpoort die in 1844 werd afgebroken. Deze poort was op haar beurt genoemd naar de vele houtzaagmolens, die hier tot het einde van de negentiende eeuw hebben gestaan.

Zandbrug ³ BRU0225 Vaste brug

Sluit aan op hoger gelegen Zandgracht (vgl. Zandstraat en Zanddwarsstraat)

Zandhoeksbrug ¹ BRU0316 Dubbele Ophaalbrug

Deze dubbele ophaalbrug is genoemd naar de Zandhoek. Op deze hoek van de Westelijke Eilanden mocht volgens een Keur van 1634 de zandmarkt gehouden worden.

Zaterdagse brug ³ BRX0055 Vaste brug, gesloopt

Deze brug over de Lindengracht verdween na demping van deze gracht in 1895. Zij is genoemd naar de Saterdagsgang, die hier in de zeventiende eeuw lag. Ook was hier later een bekende bakkerij op een hoek bij deze brug, die bekend stond als Saterdachhuys. Deze brug over de Lindengracht was betrokken bij het Palingoproer in 1866.

Zebrabrug ¹ BRU0389 Vaste brug

Hoewel deze vaste brug voor voetverkeer ruim tien jaar later is gebouwd dan de vijf in 1987 geopende bruggen (zie Nijlpaardenbrug), is ook deze brug naar een diersoort genoemd. De naam is bedacht door Maria van Duinhoven, die reageerde op een oproep in een buurtkrant. Zij koos voor de naam zebra, denkend aan een zebrapad; een veilige oversteekplaats, die deze brug zou moeten zijn. Overigens is het hoof gedeelte van de brug uitgevoerd in zebrakleuren met een zwart wegdek en witte brugleuningen.

Zeeburgerbrug ¹ BRX0073 Vaste brug, administratief

In de Ringweg Oost van de A10 over het Buiten IJ. Deze vaste brug is genoemd naar het nabij gelegen eiland Zeeburg.

Zeeburgerschutsluis ¹ SLU0116 Sluis

Gebruikt naam voor deze in stadsdeel Zeeburg liggende schutsluis

Zeilstraatbrug ³ BRU0348 Ophaalbrug

Deze basculebrug is genoemd naar de Zeilstraat, die op haar beurt vernoemd is naar het doek op een vaartuig, dat bedoeld is voor de opvang van wind.

Zondagsbrug ² BRX0028 Vaste brug, administratief

Dit is een verbastering van de naam Zaterdagsebrug, een brug over de Lindengracht, die in 1895 gedempt werd, waarmee deze brug verdween.

Zorgvliedbrug ³ BRU0424 Vaste brug

Naar de nabij gelegen wijk Zorgvlied

Zorgvliedschutsluis ¹ SLU0115 Sluis

Gebruikte naam voor deze schutsluis

Zouthavenbrug ¹ BRU2326 Vaste brug

De naam van deze brug verwijst naar de Zouthaven die voorheen hier gelegen was.

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.

Bekende en onbekende namen van bruggen, sluizen en tunnels binnen de Gemeente Amsterdam.

Zoutkeetsbrug OUD0318 Ophaalbrug, gesloopt

De Zoutkeetsbrug was tot 1966 een enkelvoudige ijzeren ophaalbrug.

Zoutkeetsbrug ^{1,3} BRU0318 Basculebrug

Deze basculebrug is genoemd naar de Zoutkeetsgracht. In de zeventiende en achttiende eeuw stonden aan beide zijden van deze gracht de zoutketen. Dit waren loodsen waarin het grove zout bewerkt werd voor huishoudelijk gebruik. Naam in gebruik bij afdeling bruggen

Zoutkopersbrug ² BRX0105 Vaste brug, administratief

Dit is een oudere naam voor de Vredenburgbrug, brug 209 over de O.Z. Achterburgwal, zo genoemd naar een zoutkoperij die hier vroeger gevestigd was.

Zoutmanbrug ¹ BRU0397 Duikerbrug

Johan Arnold Zoutman (1724-1793), schout bij nacht en aanvoerder van de Nederlandse vloot in de zeeslag op de Doggersbank op 5 augustus 1781. Deze brug ligt in de nabijheid van de Wiltzanghlaan, die voor de annexatie van het dorp Sloten in 1921 de naam Zoutmanstraat had.

Zuid Afrikabrug ³ BRU0256 Vaste brug

Vele straten in de Transvaalbuurt dragen aardrijkskundige namen die in Zuid Afrika thuis horen, zie ook BRU0427

Zusterenbrug ³ BRX0116 Brug, administratief

O.Z. Heerenlogement stond op terrein huidig Binnengasthuis, BRU0218

Zwaanenburgbrug ³ BRX0182 Brug, administratief

De naamsverwijzing is onduidelijk, maar wordt wel genoemd in Amsterdam Stad der Duizend bruggen.

Zwanenbrug ³ BRX0162 Brug, administratief

Naam in gebruik bij afdeling Bruggen, zie ook BRU0229

Objectnamen gemerkt met een ¹ zijn de bekende objectnamen. Objectnamen gemerkt met ² zijn niet bekende namen. Objectnamen gemerkt met een ³ zijn objectnamen waarvan ook oudere namen van bekend zijn. Voor bronvermelding zie bijgevoegde literatuurlijst. Veel van de gegevens in deze bijlage zijn ontleend aan de boeken: "Stadsatlas Amsterdam" van Martha Bakker, "Amsterdam, stad der duizend bruggen" en "Het XYZ van Amsterdam" van J.H. Kruizinga en "Brugnamen verklaard" door P.Korrel.